

tány, Strausz: Ke-
égia (hegedűszó)
0.45: Orosz dalok.
Meyer-Hebrand
ár: Kék mazur.

A Rékai Miklós
versenye. Lehár:
egyveleg, Jarne-
eg: Erotik; Puc-
szony. Adam: A
ajkovszkij: Virág-
Orosz fantázia.
bourin.
szó az Egyetemi
jelentés.

honvédegyalogez-
ngversenye Sebek:
kovszki: Spanyol
tomi tánc. Grieg:
Dvorák: III. sz.
Török tánc. Hoff
ánc

időjárásjelentés
umoros előadása:
pestről Pestre".
zés, időjárásjelen-

készítség elő-
k a lélek tükrében
si Zenekar hang-
kij: Diótörő szvit
akterisztikus tán-
tán. rab tánc.
tánc. Svendsen:
a.

dr. a Nemzeti Uj-
k előadása: Nor-
s cigányzenekará-

elés, időjárásje-
angverseny.
dalok.
pdalok.
lok.

Zenekar.
zene.
20.15: Népszerű

gyes hangv.
hangv.
era.

spanyol zeneművek
ra és hegedűjáték.
ilms művei.
rettrészletek, szim

ndhalálíg
lej

88 — lej)
T könyvsztályában
— lej portó)

ránia

él 6, fél 8 és fél 10
er

él 8, fél 10 órakor

25, 30 lei

em a kolostorban

em a kolostorban

em a kolostorban

em a kolostorban

XIII EVF. * SZAM 172
Cluj—Kolozsvar, 1930
augusztus 9 Szombat
5690 EV - AB 15

UJ KELET

Ara 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Strada Baron L. Pop (v. Brassai-
utca) 10. szám. Telefon: 9-77.

ELŐFIZETÉSI ARAK:
Egész évre . . . . . 1150 Lei
Félévre . . . . . 600 ..
Negyedévre . . . . . 320 ..
Egy hónapra . . . . . 110 ..

KÜLFÖLDI
ELŐFIZETÉSI ARAK:
Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem).
Egy evre 10 dollár.
Hirdetések tarifa szerint
vetetnek fel.

Az Uj Kelet:
és bányái
n:
Ülkeink utá
ferrás megje
BUDAPEST
Ramasetter Robert
400

Diszkrét 2. II. e. 8.

ZSIDO POLITIKAI NAPILAP

A „nemes“ verseny

Azt állítja a Viitorul, hogy Vajda miniszter nemcsak a belügyminisztérium titkos alapjaiból finanszírozta az antiszemita agitátorokat, hanem mint ideiglenes külügyminiszter, a külügyminisztérium rendelkezési alapjaiból is jókora summával tömte meg a különböző „hazafais“ szervezetek vezéreinek a zsebét. Persze a belügyminiszter sietett megafoljni ezt az inszinuációt, sőt a külügyminisztérium sem maradt adós a cáfolattal. Hogy mi igaz a dologból, azt sohasem fogjuk megtudni, minthogy a dolog természeténél fogva nem is lehet megtudni. A titkos és a rendelkezési alapokat teljes szuverenitással kezelik az egyes miniszterek, az ő diszkrétionális jogukra van bízva, hogy milyen célra és mennyit fordítanak belőle, az elszámolás nincsen semmi formához kötve, minthogy nem is lehet. Így hát sohasem fog kiderülni százszázalékos biztossággal, hogy kaptak-e pénzt és mennyit kaptak a két minisztérium titkos alapjaiból az antiszemita agitátorok. Bizonyos szubvenciókat nem is tagad a belügyminisztérium. Ezeket a szubvenciókat azért adták, hogy a vasgárdák ne rezonirozzanak, hogy azonban mire fordították ezeket a pénzeket, azt látjuk jól a vamaí, cámpulungi, balaceanaí és borsai eseményekből és az Anghelescu belügyminiszter ellen elkövetett merénylétből.

A kormány lapjának, a Drepteanak rosszul esik, hogy a liberális Viitorul ilyen vádakot kockáztat meg a belügyminiszter ellen s ezért nemcsak védekezik, hanem támad is. Nem kevesebbet állít, mint azt, hogy azt az uszító plakátot, amely miatt Zelea Codreanu most a börtönben ül, a liberális érdekszférába tartozó Universul nyomdájában szedték és nyomták. Természetesen ingyen. Vagyis, ami más szavakkal azt jelenti, hogy a vasgárda mozgalmát a liberálisok finanszírozták.

Látjuk tehát, hogy a kormány és a liberális párt kölcsönösen egymást vádolják a felforgató tervezetek finanszírozásával. Egy dolog bizonyos, hogy ezeket az alakulatokat tényleg finanszírozta valaki. Hiszen az egész országra kiterjedő propaganda munkához, plakátok, röpcédulák és más nyomtatványok elkészítéséhez, negygyülesek megrendezéséhez az agitátorok egész légiójának az országban keresztül-kasul való utaztatásával rengeteg pénzre volt szükség. Ezeket a horribilis összegeket semmi esetre sem teremthették elő az antiszemita alakulatok a saját erejükből. Az az érzésünk, hogy a Drepteanak is igaz van, meg a Viitorulnak is. Nem esik nehezünkre elhinni azt, hogy az Universul készséggel nyomtatta ki sok száz példányban Zelea Codreanu hírhedt plakátjait és az is egész plauzibilis előtűnik, hogy az antiszemita szervezetek kormánypénzekkel tömtek meg a zsebeiket. Vagyis végeredményben azzal a pénzzel, ami a mi keserves adófillerainkból gyűlt össze a minisztériumok Wertheim-kasszáiba. Sokszor rámutattunk már arra, hogy miért tartotta jónak a kormány is, a liberális párt is finanszírozni a vasgárdát. Hogy mind a kettőjüknek megfelelt Zelea Codreanu barátsága, annak sok egyéb mellékszempon ton kívül a legfőbb oka az a különös pszichózis, hogy a kormány és a liberális párt is túl akarták licitálni egymást hazafiságban. De miért éppen a mi bőrünkön keresztül akarják bizonyítani a hazafiságukat? Már mindenki azt hiszi ebben az országban, hogy a zsidó elleni agitációkban és az antiszemita atrocitásokban nyilvánul meg a hazaszeret? El tudnánk képzelni a hazafiúi versengéseknek egy nemesebb fajtáját is. Versenyezhetne a kormány a liberális párttal abban, hogy melyik tud több mun-

kát, energiát, tehetséget és önzetlen fáradságot szentelni az ország fejlődésére és boldogulására. Hogy melyik tudja jobban konszolidálni az ország pénzügyi viszonyait. Egyszóval, hogy melyik tud jobb és nyugodtabb életvi-

szonyokat teremteni az ország lakosai számára.

Ez volna az igazi nemes verseny, amelynek érdekében érdemes volna fené-
kig nyulni a minisztériumok vaskasszáiba és érdemes volna az Universul rotá-

ciósait estétől reggelig ingyen jártni.

A minisztériumok titkos alapjaiból azonban egyelőre az antiszemita agitátoroknak jut, az Universul gépei pedig Zelea Codreanu plakátjait nyomtatják ingyen...

A külügyminiszter szerint nincs komoly jelentősége az antiszemita agitációnak

Mironescu egy párizsi lapnak adott nyilatkozatában kijelentette, hogy külföldön eltulozzák a romániai antiszemita eseményeket

A suceavai törvényszék szabadságvesztésre ítélt négy vasgárdistát, akik halállal fenyegették meg az igazságügyminisztert, ha nem bocsátja szabadon Zelea Codreanút. A belügyminiszter a szélsőséges szervezetekkel szembeni szigorra utasította az állambiztonsági szerveket

A kormány szigorú intézkedéseket fogarósfító, mert a befűtás ellenére is meg akarják tartani a kisenevi diákkongresszust

Bucuresti—Bukarest, augusztus 8. (Az Uj Kelet tudósítójától). Néhány nappal ezelőtt a suceavamegyei Partesti községben a csendőrség letartóztatta Mihail Lucaci, Lazareanu, Strugaru és Caineanu diákokat. A négy diák levelet küldött Junian igazságügyminiszternek, amelyben Corneliu Zelea Codreanu azonali szabadsághelyezését követeli. Amennyiben Junian ezt nem rendelné azonnal el, úgy rövidesen gondoskodni fog a vasgárda arról, hogy az igazságügyminiszter eltűnjék az élők sorából.

Két hét és két hónap életveszélyes fenyegetésért

A partesti csendőrség tudomást szerzett a levélről és jelentést tett a suceavai ügyészségnek, amely elfogatási parancsot bocsátott ki a halállal fenyegető négy vasgárdista ellen. A vizsgálatot néhány nap alatt befejezték s a suceavai törvényszék Wachtel tanácsa ma délelőtt ítélkezett a diákok fölött, akiket a Marzescu-törvény alapján állítottak bíróság elé. Veranca ügyész a vádlottak szigorú megbüntetését követelte, rámutatva arra, hogy az állami autoritás megköveteli az ilyen anarchikus jellegű megnyilatkozások szigorú szankcionálását. Jacobovici védő arra hivatkozott, hogy a fenyegető levél nem jutott el rendeltetési helyére és így tulajdonképpen nem történt törvénysértés. A bíróság rövid tanácskozás után Caineanút két hónapi, Lazareanút hat heti, a másik két vasgárdistát pedig két-két heti börtönre ítélte el.

Megtöltötték a cupriana kolostornak, hogy átadják helyiségeit a diákkongresszusnak

Bucuresti—Bukarest, augusztus 8. Mint azt jelentette az Uj Kelet, a belügyminisztérium betiltotta az augusztus 12-re összehívott országos diákkongresszust, amelyet a Kisenev mellett lévő Cupriana kolostorban akartak megtartani. A kormány tudomást szerzett arról, hogy a diákszervezetek nem nyugodtak bele a belügyminisztériumi döntésbe és megtették az előkészületeket a kongresszus megtartására. Eppen ezért a hatóságok most utasították a kolostor vezetőjét, hogy terméket semmilyen körülmények között ne bocsássák a kongresszusozó diákok rendelkezésére. A belügyminisztérium egy század csendőrt vezényelt Kisenevbe, ezzel egyidejűleg pedig erős karhatalmi osztagok száll-

tak meg a Kisenev melletti vasuti állomásokat. Az osztagok vezetői utasítást kaptak, hogy minden eszközzel akadályozzák meg az esetlegesen érkező kongresszistáknak a kolostorba való eljutását.

Szigoru intézkedések a szélsőséges szervezetekkel szemben

Bucuresti—Bukarest, augusztus 8. A sziguranca vezérigazgatóságán ma délelőtt Cadere belügyi államtitkár előnklete alatt értekezlet volt, amelyen dr. Bianu Jenő vezérigazgatón kívül részt vettek az ország összes vezérfelügyelői.

Hogyan látja a külügyminiszter a romániai antiszemitizmust

Párizs, augusztus 8. Mironescu külügyminiszter, aki néhány hét óta Párizsban tartózkodik, nyilatkozatot adott a L'Intranzeant munkatársának Románia aktuális problémáiról. Az újságíró mindenekelőtt is az antiszemita kilengések iránt érdeklődött a külügyminiszternél, aki erről a kérdéssről többek között a következőket mondotta:

— Tagadhatatlan, hogy van Romániában antiszemita mozgalom, amelyet egy kis csoport tart fenn és alimentál. A csoport programja annyira egyoldalú, hogy egy pillanattig sem lehet komoly tényezőnek tekinteni az ország politikai életében. Eppen ezért ez a csoport komoly politikai akció helyett excesszusok rendezésében éli ki magát, amelyek helyenként élesebb jeleget öltöttek. Azok a hírek azonban, amelyek a külföldön a legutóbbi zavargásokról elterjedtek,

Az értekezlet kizárólag a szélső jobb- és szélső baloldali szervezetek akciójával foglalkozott. A vezérfelügyelők szigorú utasításokat kaptak, hogy a legszorosabb ellenőrzést gyakorolják az antiszemita szervezetek fölött, amelyeknek működése veszélyeztetik az állam rendjét. Megállapítást nyert, hogy az országban igen sok földalatti szervezet működik, amelyek részint a szélső jobb-, részint a szélső baloldali agitációkat támogatják. Ezek ellen a legszigorubb intézkedések megtételét határozta el az értekezlet.

javarészt tuloztak. Csak ritkán és kisebb centrumokban fordulnak elő néhány erőszakosabb jellegű zsidóellenes rendezvények, amelyeket azonban a hatóságok idejében elfojtanak. Ez történt legutóbb az északromániai megyékben is, ahol a zsidók nagyobb számban élnek. A zavargókat azonban letartóztatták és átadták az igazságszolgáltatási hatóságoknak.

— Az antiszemita mozgalom — mondotta Mironescu — nem talál visszhangra a román nép többsége körében, mert a románság toleráns természetű. Bebizonyosodott a legutóbbi kilengések alkalmával, hogy az agitátorok között kommunista agentprovokatórok is szerepeltek, bizonyítékul annak, hogy a bolsevista propaganda a jobboldali szervezeteket igyekszik rendezvények előidézésére felhasználni.

Az indiai zavargások színhelyén rendkívül feszült az atmoszféra

London, augusztus 8. Az indiai Delhi-ben magasrangú indiai angol katonatisztek bevonásával megvitatták a helyzetet. Mivel az északnyugati határvidéken a hegyi törzsek tevékenysége újra megélénkült, a bombavető repülőgépek utasítást kaptak a törzsek határmenti bázisainak megtámadására. Peshavart és környékét több mint ötezer hegyi harcoss meglepetésszerű fellépése tartja izgalomban. A törzsek táborhelyeit a repülőgépek ma már bombázták is. Az at-

moszféra igen feszült a legutóbbi zavargások színhelyén, az Indus menti Shuppurban, ahol a cséséselék a karhatalom gyenge pillanatait igyekszik kihasználni, hogy fosztogatással rávesse magát a lakosságra. A város ucacain éjjel-nappal erős karhatalmi osztagok cirkálnak s a forgalmasabb pontokon és a középületek előtt mindenütt gépfegyvereket állítottak fel, hogy az újabb zavargások elkerülhetők legyenek.

A szamosfalvi iszapban

Már a városban, mint mondani szokás, kibontakoznak a konturok. A városban ugyanis az ember felül egy szamosfalvi autóbusszra és ezeket hallja: — Legyen szives, drágám, maga pár évvel fiatalabb, ugy-e? Kérem, menjen át a másik ülésre.

— De itt ráz nagyon!
— Maga az ötven esztendejével még rázhatja magát. Nekem azonfelül a lábam is csúzos.

— Kisasszony, itt huz, emelje föl az ablakot!
A kisasszony — a kalauzó — föl-emeli az ablakot, aztán besegíti a következő fürdővendéget a kocsiba. Olyan mint egy vöröskeresztes mentőköcsi, tele komoly, réveteg nézésű emberekkel, több a nő a férfinél, nincs tréfa és mosoly, szóbeszéd is nagyon kevés, bele-mélyed mindenki a köszvényébe, a gyomornyomásába, a gerincfájásába, a béna karjába, a szagató reumájába. Mindenki efféle kínzó instrumentumot hord magában, ami eltéríti a fantáziát, leköti, elnémítja. Valami áhitatféle az, amit saját fizikumával szemben érez a beteg ember és ha némelyek nem zsémbeskednének, mozgó templomnak lehetne tekinteni az autóbust.

Elárulom, hogy balkaromban évek óta kicsi reuma bujkál. A jobb karomat is megtisztelte, de innen diatermiával kiszivattam. Tíz ülésen annyi meleget árasztottak belé, hogy felolvadt és elpárolgott. A baloldali makacsodik. A baloldálnak ez eredendő tulajdonsága. Azt mondták, Szamosfalva iszapja erősebb, hatásosabb, gyógyítóbb Pöstyénnél és bizonyára lenne annyi fürdővendége is, ha Stanca doktort, a fürdőnek fanatikus szerelmét izmosabb eszközökkel támogatnák.

Igy kerültem ki a fürdőtelepre. Minden kezdetleges, vakolatlan itt, a gépnek még háza sincs, a források vize szabadon ömlik a csövekből, szeges drótkerítéssel szarítják a fürdőruhát, nincs valami strandféle, hogy az ember kényelmesen napfürdőzhessen. De rendes kabinok vannak, figyelmes kiszolgálás, jó igyekezet, egy lelkes tudós az ügyeszeretete. Jövőre bizonyára több komfort lesz Szamosfalván, addig talán a fürdőig vezető utak lyukait is betömk.

Erkölesben azonban nincs hiány Szamosfalván. Az iszapfürdő el van különítve a különböző nemek számára és így csak fürdőruhában szabad hemperegni a sárban. Kint a fürdőudvaron sem láttam párokat a szabad természet fesztelenségében, mint a strandokon, az emberek a bajajkkal vannak elfoglalva, ezeket azonban az egyneműek szokták egymással közölni ösdiók óta.

Ajánlották, menjek a meleg iszapba. Fedett helységben van a meleg iszap, fölhitva mellig erő vízben. Nyugodt, férfiakhoz méltó kaszinózgatás folyik itt, a női osztály felől azonban olyan a láma, hogy az ember a szavát sem hallja. Időnként a láma megszabad, nyilván olyankor, amikor új fürdőző lép be. A hölgyet bizonyára derekasan végiggustálják és magukban, vagy ketten egymás között, susogva találgatják: mi baja lehet. Erdemes-e őt irigyelni, vagy jobb megsajnálni.

A férfiosarnok nem kevésbé kénes, de azért ott nincsenek efféle problémák. Aki belép az olajosan maszatos és nyugodt vízbe, jó testvér lett egyszerre. Mintha valami közös, jólmenő üzlete lenne az egész társaságnak. Komolyak, találgatók, leendő jó időkben bizakodók. Nehéz adókról, pénztelenségről, világhátról nincs itt szó, csak nehéz lézészről, álmatlanságról, éjjeli szagatásokról, fájdalmakról, amik föl és le húzódnak, a fej bubjától a láb bütykéig. Vannak, akiknél körforgást csinál a fájás, nyaktól a hasizmokig, aztán átvonul a derék tájára, innen gyors iramban és spirálisan kereng vissza a nyak tulsó oldalára. Hiven elmondják ezeket egymásnak, pontosan referálnak, ahogy az becsületes üzletársaktól méltán elvárható. Mindenki van egy-egy csodája, vagy legalább egy-két tanulságos tapasztalata, erre különösen felfigyelnek. Ez ugyanis az üzleti haszon.

Elfogadhatóbb üzletekről is szó esik. Hozzám odajött egy nagy darab ember, tekintélyes öszülő bajusszal és jól kifejlett vitustáncal. Mondta, vegyem meg a házát, olesón adja, mert a hegyen fekszik, van mellette szép kicsi kert, minden pénz megér.

— Nézze, ha fáj a karja, az nem baj. Van egy kis kocsim, amit a lábával hajthat; a keze a kormányon fekszik, nyugodtan. Legjobb sport följutni vele

a hegyre. Az ember edződik.
— De lefelé kitérheti az ember a nyakát.

— Lefelé van egy ejtőernyőm, saját konstrukció.

Fölvesz egy csomó maszatot és gyöngéden a karomra rakja.
— Saját konstrukció és bejelenttem a szabaddalmi hivatalnál. Ha le akar jutni a hegyről, átköti magát és lejön, helyesebben lerepül.

Most az ellenvetésemet akarom mondani, de a női osztály felől nagy zaj támad. Emberem kitalálta a gondolatot és ahogy a láma megszűnt, folytatja:

— A kocsit is viheti magával az ejtőernyőn.

Még így sem mutattam különös véltelkedvet.

— A házzal együtt eladom a szabaddalmat — erőlködött. Könnyen meg lehetne gazdagodni!

Megmagyaráztam neki, hogy amióta élek, mindig a tiz körmömmel vajtam ki magamnak napról-napra az életet és

nincs vérem a könnyű meggazdagodásra.
— Maga egy gyógyíthatatlan — da-dogta, mert akkor ráhama volt — maga egy ja... ja... ja... ja... javíthatatlan.

Haragosan levakarta a büzös maszatot a balkaromról, ahová annyi gyöngédséggel fölrakta volt.

— Kisérjen a lépcsőig!
Belémkapaszkodott, vittem a lépcsőig, leültettem. Már a zuhany alatt állottam, amikor felém kiáltotta nagy robamai közepette.

— Sa... sa... sa... sa... sajnálom magát. Soha ember nem lesz belőle.

A visszaigyekező autóbusszon bizakodóbb a hangulat. Fizikai bajokról szó sem esik; a bokrok között guggoló falut nézik, az elfutó vonat, a repülőgépet, amelyik ott emelkedik a szemek előtt, gépmórák, hogyan kelepel! Nézik a mezőt és munkáikat, kergetik a legyeket magukról.

Erdemes élni. Ha ráz és a kocsit, ha eng is van. Estig. Amig beül az ember esontjai közé a szagató, amit a szamosfalvi iszap bentfelejtett.

Szabó Imre

A zsarolás címén letartóztatott Sütő Pálról kiderült, hogy nem ő volt a kolozsvári „fekete kéz“

A tévedésből letartóztatott Sütő kártérítési keresettel él a rendőrség ellen, mert kihallgatása során állítólag bántalmazták

Cluj—Kolozsvár, augusztus 8. (Az Uj Kelet tudósítójától). Néhány nappal ezelőtt Lázár Áron szabómester, kinek fia: Lázár Tibor nemrégiben öngyilkoságot követett el, „kolozsvári feketekéz“ aláírással levelet kapott, a melyben halállal fenyegetik meg az esetre, ha ötezer lejt nem helyez el egy előre megjelölt félreeső helyen. A levélben az esetben, ha Lázár nem ijed meg a halálos fenyegetéstől, még egy másik fenyegetés is fel volt tüntetve, amely szerint Lázár Áronnak tudomására hozzák azt, hogy fia öngyilkos lett, amit eddig a család a beteg fekvő asszony előtt eltitkolt. Lázár gyanúja egy Sütő Pál nevű egyénre irányult, aki nemrégiben megjelent nála és arra kérte, hogy öngyilkossá lett fia ruhái közül neki ajándékozzon egy ruhát. Mikor Sütő Lázárknál volt, végighallgatott egy beszélgetést,

mikor Lázár egy ismerősének elmondta, hogy beteg felesége előtt eltitkolták fia öngyilkosságát és ha az a beteg asszony tudomására jönne, bizonyára életébe kerülne. Sütőt a kolozsvári rendőrség letartóztatta, bevezette ellene a vizsgálatot, majd ennek befejeztével átadták az ügyésznek.

Az ügyészre íráspróbaték vettek Sütő Páltól és az íráspróba eredménye azt mutatta, hogy a fenyegető levél nem férőírás, hanem egy nő írása volt. Miután Sütő írását összehasonlították a fenyegető levéllel az írásszakértők, megállapított nyert, hogy a levelet nem ő írta, mire az ügyész szabadlábra helyezte. Sütő most orvosi látleteket helyez be, mert azt állítja, hogy a rendőrség sulyosan bántalmazták és ügyései: dr. Kiss Géza és dr. Pop Dénes utján feljelentést tett az őt bántalmazó rendőrök ellen és kártérítési pert indít Lázár Áron ellen, aki szeriáte egyedüli oka volt letartóztatásának.

Antiszemita botrányt rendezett Jepure kolozsvári vízmester

A városi vízművek igazgatója szigorú szankciókat helyezett kilátásba a magáról megfélemedezett vízmesterrel szemben

Cluj—Kolozsvár, augusztus 8. (Az Uj Kelet tudósítójától). Tegnap reggel fehéborító botrány játszódott le a Hel-tai ucca 7. szám alatti házban, amely Feuermann Ignác kereskedő tulajdonát képezi. Feuermannal megjelent a városi vízmű Jepure nevű vízmestere és szó nélkül hozzáfűzött az udvaron a vízvezeték lezárásához. Feuermann akinek évi 4500 lej a vizzámlája és az idei vizzámlájának majdnem felét

kifizette már, odament a vízmesterhez és megkérdezte tőle, hogy miért akarja elzárni a vizet.

— Semmi köze hozzá — válaszolt gorombán a vízmester —, erre parancsot van.

Feuermann ezután arra kérte a vízmestert, hogy mégis mondja meg, miért zárják el a vizet, mert ha vizdíjat kell fizetni, akkor kifizeti, mert szüksége van a vezetékre.

Szombat este 9 órakor

HERZL emlékünnepele

a Salom-Clubban
Str. Filipescu (Szentlélek-utca) 6.

Mindenki ott legyen!

— Függed be a szádát zsidó! Nekem parancsom van — válaszolt ismét gorombán a vízmester és mikor Feuermann erősen kikérte magának ezt a tönst, Jepure meg akarta látni a ház tulajdonost. A szóváltás zajára kiszaladtak az udvaron lakók, Feuermannnak gyerekei és egy Cioban nevű fiatal ember, akik azután leesendesítették a dühöngő vízmester és Feuermann. Cioban annyira felháborodott a látotakon, hogy feljelentést tett a vízműveknél Jepure vízmester ellen. Az Uj Kelet munkatársa felkereste ez ügyben a vízműigazgatóságot, ahol Orosz igazgató kijelentette, hogy vizsgálatot indít az ügyben és ha bebizonyosul, hogy a vízmester zsidózott, szigorúan megbüntetik.

Mindenesetre azonban furesának találjuk, hogy egy városi alkalmazott, akinek eltartásához nagy mértékben járulnak hozzá a zsidók által befizetett vízdíjak, tekintélyes zsidó polgárokkal gorombáskodni mer. Ez az incidens jellemző a közszellemre, amely odáig terjed, hogy a városnak alacsonyrendűbb szolgálatot teljesítő alkalmazottai is zsidózni mernek már a polgárokkal.

Amikor a menyasszonyi fátyol kémnőt takar, a vőlegény pedig titkos rendőr

Modern „napkeleti“ történet

Konstantinápoly, augusztus 8. Az Aksam című konstantinápolyi estilap érdekes történetet elevenít fel Saliah Mimirről, a legrégibb és legügyesebb török titkosrendőrrel, aki rendkívüli ügyessége miatt a különben bízalmatlan Abdul Hamid szultán kedvence volt.

Abdul Hamid egy ízben magához kérette Saliah Mimirt a Yildiz-kioszkba. Rövid várakozás után megjelent a szultán a szobában, ahol Saliah Mimir várakozott és így szólt hozzá: Most meg magad a korán szabályai szerint és azután térd vissza. Mimir meglepetten engedelmesskedett és a vallás által előirt tisztálkodást elvégezve, visszatért a szobába, ahol a szultán a koránál a kezében várt rá. Majd megeskette Mimirt, hogy parancsát a legnagyobb titokban fogja teljesíteni, végül pedig kamarásához, Arif beyhez küldte őt közlelbi utasításokért.

Arif bey közölte a titkosrendőrrel, hogy egy rendkívüli szépségű angol nőnek sikerült a szultán egyik adjutánsát fontos erődítési terveket kicsalni. Az adjutáns lelkiismeretfurdalásoktól hájtva bevallotta tettét, mire lefogták, de a szép angol nőnek sikerült nyomtalanul eltánnie. Mimir feladata az volt, hogy minden feltűnés elkerülésével kézrekerítse az angol nőt, mivel a szultán nem akart Angliával konfliktusba keveredni.

Saliah Mimir kihallgatta a letartóztatott katonatisztet, aki előadta, hogy a szép Miss Edithet görög szomszédjának ajánlatára nevelőnőnek vette gyermekeihez. Csakhamar beleszeretett a lányba és minden idejét vele töltötte. Sulys pénzzavarokba keveredett miatta és hogy igényeit ki tudja elégiteni, ellopta a Dardanellák erődítési terveit, amelyeket az angol nő magas áron tudott volna értékesíteni.

A tiszt vallomása után Saliah Mimir munkához látott.

Mint egy magas török katonai méltóság fia mutatkozott be a lányának és rövidesen el is jegyezte. Mikor jövendő életük berendezéséről beszélgettek, sikerült a lányt leleplezni, aki elárulta a „vőlegényének“, hogy kémkedéssel sok pénzt lehet keresni és azt tanácsolta neki, hogy evégből használja fel családi összeköttetéseit. Hogy a „vőlegény“ felbátorítsa, elárulta neki, hogy a szultán adjutánsától sikerült már fontos katonai terveket kapnia. Ezzel aztán ki is szolgáltatatta magát a titkosrendőrnek, aki a lány holmijai között megtalálta a Dardanellák erődítési terveit.

Anglia az ugynevezett kapitulációs szerződések alapján tiltakozott a kémnő letartóztatása miatt és sikerült is egy angol hajóra szöktetni. Saliah Mimir jelen volt „menyasszonya“ elutazásánál, harag nélkül nyújtottak egymásnak kezét és a lány még gratulált is Saliah Mimirnek ügyességéhez. Abdul Hamid aztán gazdagon megjutalmazta a nagyszerű detektívet.

HANCO MEGJELENT KÖNYV MEGKAPHAT AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN.

A
akar
csal,

A zsidó é

Borsa, a tudósítójától) rejtélye még kotatja egy a a közvélemén nek újabb kij zatokkal bizon zsidók házai z zatai lettek. belügyminisztr kérdésben. Ha latkozat önna annak bizon böző vizsgál meg a kormá zódve arról, h rencesétlenség ismeret megny lentések és m cikő, amelyek történeke.

Es mindezt hetett volna valóban őszin volna deríteni Igaz az, hogy mindaddig per nem támasz igaz az is, hog potézisét még feltevések sem rülmények kö hogy a közvéle rendre térni a és azt kívánja, tes vizsgálatok nyomozás vess irányban is bizonytalanságt

A N napir

A liberális pá tiunea legujabb vége egyszer“ cí Borsá kérdését A lap szerint a mindig igyekeze felhasználni a b ják, hogy a katar tátorok gyujtos nye volt.

„Legyen már rágalmaknak — melyek elidegen földi barátainka báljanak ezek a gyobbodott állar napok óta a leg tek szárnyra a tottunk, hogy a l nak tekintenek h vizsgálat megáll szerencsétlenség azonban ennek hogy a katasztr torok műve volt. hogy a Sárindar jank a világ őss tálják azt a m ségbevonhatatlan fel arra, hogy b gyunk, amelyre a rövidebb időn be Szünjék meg vé magatartás. A re emberséges, sem

Me

Bauc

megnagyot

Reg. Ferdinand

s

Kézimunkákt

keztükben, o

denféle D. M

hárász nagy

A visói főszolgabíró bizonyítványt akart aláírni a borsai községtanács-csal, hogy a tűz véletlen szerencsétlenség volt

A zsidó és magyar tanácsosok kivonultak a tanácsból és hétfőig gondolkozási időt kértek, hogy aláírják-e a bizonylatot

Borsa, augusztus 8. (Az Uj Kelet tudósítójától). A borsai tűzkatasztrófa rejtelme még mindig élénken foglalkoztatja a hivatalos köröket, mint a közvéleményt. A hatóságok igyekeznek újabb kijelentésekkel és nyilatkozatokkal bizonyítani, hogy a borsai zsidók háza szerencsétlen végtet áldozatai lettek. Nemrégiben maga Vaida belügyminiszter nyilatkozott ebben a kérdésben. Ha semmi egyéb, ez a nyilatkozat önmagában is elegendő volna annak bizonyítására, hogy a különböző vizsgálatok ellenére sincsenek még a kormány tagjai sem meggyőződve arról, hogy Borsán véletlen szerencsétlenség történt. A háborgó lelkiismeret megnyilatkozásai ezek a kijelentések és mindazok a hivatalos akciók, amelyek Borsával kapcsolatban történnek.

És mindezt a bizonytalanságot el lehetett volna kerülni, ha a kormány valóban őszintén világosságot akart volna deríteni a borsai misztériumban. Igaz az, hogy a gyújtogatás felfedését mindeddig perrendszertől bizonyítékok nem támasztják alá. Am nem kevésbé igaz az is, hogy a szerencsétlenség hipotézisének még csak valószínűnek látszó feltételek sem erősítik meg. Ilyen körülmények között természetes dolog, hogy a közvélemény nem tudott napirendre térni a borsai események fölött és azt kívánja, hogy az eddigi felületes vizsgálatok után komoly és alapos nyomozás vessen véget — bármelyik irányban is — a kérdés körül uralkodó bizonytalanságnak.

A Natiunea le akarja venni napirendről a kérdést

A liberális párt kolozsvári lapja, a Natiunea legújabb számában „Legyen már vége egyszer” címmel azt követeli, hogy Borsai kérdését vegyék le a napirendről. A lap szerint a kisebbségi lapok még mindig igyekeznek különböző formában felhasználni a borsai tűzet és azt állítják, hogy a katasztrófa antiszemita agitátorok gyújtogatásának következménye volt. „Legyen már vége egyszer ezeknek a rágalmaknak — írja a Natiunea — amelyek elidegenítik tőlünk összes külföldi barátainkat. Mert bárkin is próbálnak ezek a lapok ütni, a legnagyobb állam alapjait érintik. Hónapok óta a legkülönbözőbb hírek keltek szárnyra a határokon túl. Oda juttunk, hogy a legutolsó európai államnak tekintenek bennünket. A hivatalos vizsgálat megállapította, hogy a tűzet szerencsétlenség okozta. Vajda Sándor azonban ennek ellenére is kijelentette, hogy a katasztrófa antiszemita agitátorok műve volt. Ennyi elég volt ahhoz, hogy a Sárindar uecai sajtó és a mi lapjaink a világ összes sarkába kitrombitálják azt a miniszteri butaságot, kétségbevonhatatlan bizonyítékaul hozva fel arra, hogy banditákból álló nép vagyunk, amelyre az a sors vár, hogy legközelebbi időn belül megszűnjék létezni. Szűnjék meg végül ez a szégyentelen magatartás. A román nép tulságosan emberséges, semminthogy ilyesmit elkö-

vetessen. Ezt mindenkinek tudnia kell.”

Tudni akarjuk az igazat

A Natiunea cikke főleg azért kelt meg lepést, mert a liberális párt lapjai eddig szelvény-hosszában hangoztatták, hogy az, ami Borsán történt, nem véletlenül történt. A Viitorul nyíltan megvádolta nemcsak az antiszemita szervezeteiket, hanem a kormányt is, hogy az agitációkkal szembeni engedékeny magatartásával lehetővé tette a borsai események előidézését. Ami a Natiunea cikkének érdembeni részét illeti, mi nem térhetünk napirendre Borsa fölött, amíg tisztán nem fogunk látni ebben a kérdésben. Tudni akarjuk egy komoly, alapos és minden részletre kiterjedő vizsgálat eredménye alapján, hogy mi történt tulajdonképpen Borsán.

Az illetékes hatóságoknak minden esz köz jó annak az erőszakos bizonyítására, hogy a borsai tűzet véletlen szerencsétlenség okozta. Erre mutat borsai tudósítónk legújabb jelentése is, amely szerint a tűzet szerencsétlenség okozta. A jelenlévő zsidó és magyar tanácsosok érthető megdöbbenéssel fogadták ezt a főszolgabírói kívánságot, amely mögött nyilvánvalóan Juga vármegyei prefektusnak egy újabb akciója húzódik meg. A zsidó és magyar tanácsosok azonnal elhagyták a gyűlést és értekezletre ültek össze, amelynek eredményeképpen kérték a főszolgabírótól, hogy hétfőig engedélyezzen gondolkodási időt a számukra a nyilatkozat aláírására vonat-

A Viitorul fenntartja a vádját, hogy Vajda két héttel ezelőtt 25.000 lejt fizetett ki a külügyminisztérium útján a vasgárdának

A liberális lap szerint az antiszemita agitátorok, mielőtt saját autót vásároltak a belügyminisztérium autóján terjesztették nyomtatványaikat

Bucuresti—Bukarest, augusztus 8. (Az Uj Kelet tudósítójától). A liberális párt hivatalos lapja, a Viitorul ismeretesen azzal vádolta meg Vajda belügyminisztert, hogy mint a szabadságon lévő Miromescu helyettese, nagyobb összeget fizetett ki a vasgárdának. A Dreptatea, a kormány hivatalos lapja cáfolta a Viitorul híradását, amellyel a kormánylap szerint még csak foglalkozni sem érdemes, miután köztudomású, hogy az antiszemita mozgalmat a liberális párt teremtette meg és támogatja.

A Viitorul válaszképpen a következőket írja legújabb számában: „Hogy mindenki tisztá képet alkosson magának arról, ki tartja ki az agitátorokat, az olvasó emlékeztetése akarjuk idézni a következőket: Vajda kabinetfőnökét rajtaszípték, amidőn pénzeket vitt a Vacarestiben ülő agitátoroknak. A belügyminisztérium különböző üzletekre adott engedélyt az agitátoroknak, akik a minisztérium autóján terjesztették különböző nyomtatványo-

kat az országban addig, amíg saját autót vásároltak. Két héttel ezelőtt a szégyentelenség odáig ment, hogy a külügyminisztérium 25 ezer lejt fizetett az egyik napirenden levő gárdának. Azok az emberek, akik a minisztérium pénztárából várokoztak, érthetően meg voltak lepve, midőn hallották kiáltani az illető gárda nevet.” Az Adeverul követeli Vajda belügyminisztériumtól, hogy tisztázza magát a Viitorul vádjá alól.

Titulescu és Maniu között a legteljesebb megegyezés jött létre a külpolitikai kérdésben

Románia londoni követe azt a szándékát juttatta kifejezésre, hogy szeretné székhelyét Londonból Párizsba áttenni

Bucuresti—Bukarest, augusztus 3. A politikai élet homlokterében még mindig Titulescu londoni követe romániai látogatása áll. Megbízható értesüléseink szerint Titulescu tárgyalásai egy a kül, mint a belpolitika aktuális kérdéseivel összefüggésben állnak. A megbeszélések első szakában a londoni nagykövet főleg az oroszországi kérdéstről, valamint a Briand-féle páneurópai tervezetről tárgyalt az uralkodóval és Maniu miniszterelnökkel. Hosszas tárgyalások anyagát képezte a diplomáciai kar átszervezésének problémája is. Titulescu idevonatkozólag több személyi előterjesztést tett az uralkodónak. Többek között kijelentette, hogy opportunusnak tartaná éppen a páneurópai akcióval kapcsolatban, ha ideiglenesen Párizsba tenné át székhelyét.

Az összes lapok egyhangú megállapításai szerint Titulescu és Maniu miniszterelnök között az aktuális külpolitikai kérdésekben a legteljesebb megegyezés jött létre. Tegnap Titulescu újabb kihallgatáson jelent meg a királynál, aki a londoni nagykövetet meghívta ebédre. Manoilescu a közlekedési ügyi miniszter is Szinájába utazott, hogy Titulescuval tárgyalhasson. A londoni nagykövet a gazdasági miniszterekkel folytatott megbeszélései során informálta ezeket a külföldi pénzügyi és gazdasági helyzetéről és azokról a változásokról, amelyeket Briand konföderációs tervének esetleges megvalósulása az általános helyzetben előidézhet.

A lapok tudni vélik végül, hogy Titulescu behatóan tárgyalt az uralkodóval a küszöbön álló koronázásról is, amelynek egy bel-, mint külpolitikai jelentősége kétségbevonhatatlan. A

megbeszélések kiterjedtek az uralkodó és Elena öfelsége váloperének megsemmisítésére is. Hir szerint Titulescu megfelelő jogi formulát talált ahhoz, hogy a váloper megsemmisítése a lehető legrövidebb időn belül megtörténhessen. Ebben az esetben Elena öfelsége mint teljes jogú királyné venne részt a koronázási ünnepségeken. Titulescu ebben a kérdésben megbeszélést folytatott Elena öfelségével is, aki a Peles-kastélyban lévő lakosztályán fogadta a londoni követet, Mihály trónörökös jelenlétében. A királyné és a trónörökös a Peles-kastélyban laknak, míg az uralkodó a Foisor-kastélyban ültette fel tanyáját. Károly király gyakori vendége a Peles-kastélyban, ahol gyakran együtt ebédel Miklós herceggel. Elena öfelségével és Mihály trónörökössel.

Ujabb zavargások Szovjet-Oroszországban. Londonból jelentik: Az Evening News rigai távirata szerint a Kaukázustól északra Batalpasinszk környékén és Woronesch kerületben Borisogljebsk körletében véres összeütközések voltak a parasztság és a szovjet bizalmi emberei között. Moszkvában intézett jelentésekre valószínűleg büntető expedíciót fognak kiküldeni. Egyes jelentések arról számolnak be, hogy a zavargásoknak 30 halottja és több mint száz sebesültje van.

Erdélyi zsidó leány-internátus Párizsban

Dr. SZARVAS JAKABNÉ

vezetése alatt

Párizs legszebb kertvárosában Robinsonban szeptember 15-én nyílik meg az igen előkelő zsidó leányinternátus 14—20 éves leányok részére. Az internátus gyönyörű 3 holdas park közepén fekvő 20 szobás villában van elhelyezve. Családi nevelés az összes európai nyelvek tanítása szakszerű tanerők vezetésével.

Felvilágosítással, prospektussal Dr. SZARVAS JAKABNÉ, Hatéj szolgál

közölg.

Mi a magunk részéről teljesen érthetően tartjuk ezt a kívánságot. Nincsen a közigazgatási törvénynek egyetlen olyan paragrafusa sem, amely tűz esetén a községi tanács hatáskörébe utalná a tűzet előidéző okok megállapítását. Ez a bűnügyi és igazságszolgáltatási hatóságok feladata. Semmiesetre sem engedhető meg az, hogy ezek a hatóságok a borsai községtanácsra töljék át a felületesen lefolytatott vizsgálatok eredménytelenségének ódiáját. A visói főszolgabíró akcióját minden esetre a kormány figyelmébe ajánljuk.

Megnyílt!
Bauch Ernő
magnagyobbított új üzlete
Reg. Ferdinand és Calea Victoriei sarkán
Kézimunkákban, harisnyákban, kezyükben, csipkékben és mindenféle D. M. C. pamutúru és hárász nagy választékban!

Frankfurt am Main — Jüdisches Knaben-Institut
Tel. Zepp. 55595. — Gegründet 1900. — Trutz 47. — Direktor: P. Klibansky
Gründliche, wissenschaftliche Ausbildung im jüdischen, in fremden Sprachen und Handelsfachern. Vorbereitungskurse zu Aufnahmeprüfungen für alle höheren Schulen.
Jahre können gewonnen werden!
Gewissenhafte Überwachung, beste, streng rituelle Verpflegung der Zöglinge. — Herrliche Villa mit allen modernen Komfort.
Stets gute Resultate. Allererste Referenzen auch in Sighet bei Abraham Herskovits, Grossindustrieller

nyasszonyi akar, a vőkos rendőr

ti“ történet
augusztus 8. Az inápolyi estilap venit fel Saliah és legügyesebb aki rendkívüli lönben bizalmat- an kedvence volt. ben magához ké- Yildiz-kioszkba. megjelent a szul- Saah Mimir vá- hozzá: Mosd meg gyai szerint és az- mir meglepetten vallás által előirt, visszatért a sza- a koránál a ke- geskedte Mimir, nagyobb titokban pedig kamarásá- lde őt közelebbi

titkosrendőrrel. szépségű angol nő- a egyik adjutánsá- rvereket kicsalnia. meretfurdalásoktól tét, mire lefogták. ek sikerült nyom- ir feladata az volt, s elkerülésével kéz- t, mivel a szultán l konfliktusba ke-

llgatta a letartóz- aki előadta, hogy a örög szomszédjának nek vette gyerme- eleszeretett a lány- vele töltötte. Su- keveredett miatta tudja elégiteni, el- erődítési terveit, nő magas áron tu- eni.

örök katonai méltó- t be a lányának és ezte. Mikor jövendő l beszélgettek, sike- zni, aki elárulta a gy kémkedéssel sok és azt tanácsolta használja fel családi hogy a „völégény“ t neki, hogy a szul- erült már fontos ka- dia. Ezzel aztán ki is a titkosrendőrnek ai között megtalálta itési terveit. evezett kapitulációs n tiltakozott a kém- niatt és sikerült is ő- szöktetni. Saliah Mi- nyasszonya“ elutazá- nyújtottak egymás- ny még gratulált is- gysőségéhez. Abdul- lagon megjutalmazta tivet.

JELENT KÖNYVNY AZ UJ KELET ABAN.

Mi újság Palesztinában

HOGYAN ZAJLOTT LE AZ IDEI TISEO BEAV JERUZSÁLEMBEN? Jeruzsálemből jelentik: Az idei tiseo beav szokatlanul mély ünnepélyességgel zajlott le Palesztina fővárosában. Naplemente után Jeruzsálem különböző részeiből nagy tömegek zárandokoltak a Szentfalhoz, hogy hagyományos módon recitálják a jeremiádkat. A kerület rendőrfőnöke, Keith-Roach rendeletet adott ki, amelynek értelmében a Szentfal környékéről el kellett távolítani a gyertyákat. Tiseo beav estéjén tehát mély sötétség borult a vidékre. Egyszerű az előimádkozó előtt égett egy olajlámpa. Minthogy a hatóságok megtiltották a szőnyeg, vagy pokrócok elhozatalát, a tömegek cipő nélkül, harisnyákban ültek le a kövekre és nagy esőndben hallgatták az előimádkozó tompa énekét. Megdöbbentően imponáló volt ez az istentisztelet, amelyet sem zavart meg. A tömeg a legteljesebb rendben hagyta el a késő éjszakai órákban a Szentfalat és mindenki nyugodtan tért otthonába, úgy, hogy a kirendelt brit katonáknak és rendőröknek semmi okuk nem volt a beavatkozásra. Jeruzsálem óvárosa szintén teljesen sötét volt, minthogy a boltokat bezárták.

ARAB-KERESZTÉNY SZÖVETSÉG A ZSIDÓK ELLEN. Jeruzsálemből jelentik: Az executive legutóbbi ülésén, Jeruzsálem nagymuftija, Haj Anin el Huseini kifejtette programját, amely a következőkben csucosodott ki: szorosabb együttműködés a többi izlam országgal párizsi program alapján, továbbá **paktum megkötése keresztény népekkel is a zsidók ellen.**

A nagymufti ezen az ülésen kijelentette, hogy az arab telekvásárló társulat részvényeinek felét meg fogja szerezni. Ne kérdezzétek tőlem — mondotta lendülettel — honnan veszem a pénzt? Meglátjátok, a pénz együtt lesz és dokumentálni fogja azt a törhetetlen szolidaritást, amely izzó parázsként él a mohamedán világ szívében. Mi résen vagyunk és nem fogjuk engedni, hogy a zsidók kisajátítsák Palesztinát.

A gyűlés azonban nem zajlott le minden incidens nélkül. Moghanan Elias effendi, az arab nacionalisták egyik vezére a mufti beszéde után felállt és élesen kikelt az ellen, hogy Jeruzsálem nagymuftija, ahelyett, hogy a földvászáló társulat ügyeit vinné előbbre, általános frázisokkal hitegeti az arabokat. **Minden aktivitása kimerül a zsidók elleni üres propagandában,** izlam-keresztény szövetséget akar összekovácsolni a zsidók ellen, ahelyett, hogy a nép aktuális bajait törödnék.

Moghanan effendi beszédét sokan helyeselték, úgy, hogy a gyűlés résztvevői két táborra szakadtak. Moghanan és hívei nem várták be az ülés végét, hanem tüntetően elhagyták a termet.

BEKEJOBOT NYUJTANAK AZ ARABOK. Jeruzsálemből jelentik: Eltérítést a nagymufti gyűlölködő és lázítás menő propagandájával, az „El Salaam” című arab újságban hétről-hétre kiengesztelődött hang, békét kívánó cikkeket jelennek meg. Újabb Nasser el Taher, a nablusi arabok egyik vezetőférfia írja cikkében a következőket:

„Immár elérkezett az ideje, hogy megszólaljanak a béke harangjai. Ha van fontos pillanatnyi kötelessége az arab és zsidó népeknek, akkor ez nem lehet más, minthogy a két nép hivatott képviselői kölcsönös tanácskozással üljenek össze, hogy Mózes és Mohamed szellemében rendezzék politikai és vallási kérdéseiket. Békét akarunk, békés megoldást az egész vonalon. Évszázadok óta élünk együtt jószándékkal, bajban és örömben kölcsönös hazánknak, Palesztinában és nem engedhetők meg, hogy lelketlen emberek üszköt dobjanak közénk, nem törjük, hogy az elmúlt hónapok eseményei egyre jobban elmélyítsék azt a szakadékot, amelyet mesterségesen ástak gonosz lelkek a két nép között. Legyen vége a gyűlölködésnek, amely vérontáshoz vezet és távolítsa el a két fél minazokat saját táborából, akik csak önző célokat ismernek.

Internatul pt. fete evrei IZR. Leányinternátus

felvesz a jövő tanévre bennlakó rendszer és magántanulókat. Allandó felügyelet, correpetálás és elsőrendű orth. kóser ellátás. Orvosi, correpetálási és ellátási díjak egy tanévre 23.800 lei, mellékdíjak nincsenek. Prospektust kívánatra küld: Steiner IZR. Leányinternátus Arad.

A cikk arab és zsidó körökben egyaránt jó hatást keltett.

A PALESZTINAI BE-ÉS KIVÁNDORLÁS JUNIUS HAVÁBAN. Jeruzsálemből jelentik: 1930 júniusában 419 zsidó vándorolt Palesztinába. Ugyanennek a hónapnak folyamán 105 zsidó hagyta el az országot, 113 keresztény vándorolt be júniusban, közöttük 64 brit rendőr. Ebben az időpontban 76 keresztény vándorolt ki. A júniusban bevándorolt mozlimok száma 8, a kivándoroltaké 27. Harminc bevándorlási kérvényt a kormány nem honorált. Nem volt még hónap, hogy a kormány ilyen nagyszámú bevándorlási kérvényt utasított volna vissza.

KOMMUNISTÁK LETARTÓZTATÁSA ÉS SZÁMÜZETÉSE PALESZTINÁBAN. Jeruzsálemből jelentik: Palesztinában éppúgy, mint számos európai országban augusztus elsőjén letartóztatták mindazokat, akiket a rendőrség, mint kommunistákat tartott nyilván. A letartóztatottak között volt Rifka Ornstein Tel-Avivból, aki nemrégben ment férjhez Elieser Moskovitzkihez, egy ismert kommunista, akit egyébként néhánnyal nappal ezelőtt ítélték el kommunista ténykedése miatt hat hónapra börtönre. A házasság különös ceremóniák között ment végbe. Moskovitzkit bilinesbe verve hozták fel a jaffai börtönből a tel-avivi rabbinátushoz; ahol rendőrtisztek őrizete mellett eskették össze a baldachin alatt. A hatóságok a letartóztatott kommunisták fölött gyorsított eljárás szerint ítélik meg. Az ítéletek a legtöbb esetben az országból való kiutasításról, vagy száműzetésről szólnak.

A bíróság helyszíni szemle érdekében elhalasztotta a repülőhídi gyilkosság tárgyalását

Cluj—Kolozsvár, augusztus 8. (Az Uj Kelet tudósítójától). Jelentette annakidején az Uj Kelet, hogy a vasúti repülőhídnál Russ János erdőőr az elmúlt év novemberében agyonlőtte Puskás János papfalvi gazdálkodót. A gyilkosság ügyében a kolozsvári törvényszék tárgyalást is tartott, amelyen a gyilkos erdőőr azt hangoztatta, hogy Puskás János megtámadta őt és önvédelemből követte el a véres tettét. Ugyanis a papfalviak és Russ János között régi harag állott fenn, mert Russ állítása szerint a papfalviak mindig tilos uton jártak és állandóan fenyegették, ha szólni merészelt nekik. Russ János azt hangoztatta, hogy a

mikor a gyilkosság történt, akkor is fenyegették a papfalviakat, sőt Puskás bunksóval támadt rá és ezért kellett fegyverrel védekeznie. Állításainak bizonyítására egy Vinczellér nevű papfalvi gazdát és Zamfir George földművest hívta tanúnak. Pénteken délelőtt tárgyalta másodszer az ügyet a kolozsvári törvényszék és a tárgyaláson Vinczellér igazolta Russ János állításait, de Zamfir George ezzel szemben azt állította, hogy Russ volt a támadó fél és minden szó nélkül lelőtte Puskást. Az ellentmondó tanuvallomásokra a bíróság helyszíni szemlét rendelt el és elhalasztotta addig az ügy további tárgyalását.

Mindenféle gyümölcsöt

(hullottat is) Farkas Lajos és Fia-cég gyümölcs és borpárlat főzdeje
CLUJ, Strada Paris 45. sz. Telefonszám 9—34.

Szeptember 10-ikén ünneplik a Haggibbor fennállásának tízéves jubileumát

Cluj—Kolozsvár, augusztus 8. (Az Uj Kelet tudósítójától). A kolozsvári Haggibbor szeptember 14-én ünnepi megimpozáns külsőségek között fennállásának 10 éves évfordulóját. Tíz éve annak, hogy a zsidó nemzeti mozgalom vezetői néhány lelkes sportember támogatásával megvetették az első kolozsvári zsidó sportgyeget alapjait. A Haggibbor azóta évről-évre fejlődött és ma már nincs ugyszólván

a sportnak egyetlen ága sem, amelyben nem rendelkezne kiváló képviselőkkel.

A vezetőség széleskörű előkészületeket tett arra, hogy a jubileumot méltó keretek között ünnepelje meg. Az évforduló ünnepségei zaslószentellessé lesznek kapcsolatban és azon részt fognak venni az összes erdélyi zsidó társ-egyesületek. Nagyszabású sportprogram fogja bezárni az ünnepségeket.

A lengyel kormány barátságosabb kontaktust akar teremteni a nemzeti alapon álló zsidósággal

A cionizmuson fogják elveszíteni a zsidók másodrendű állampolgár jellegüket!

A lengyel kormány felhívatalosában, a Gazetta Polska a lengyel köztársaság belügyminisztériumának egyik osztályfőnöke, Tadeusz Holubka, aki Pilsudszky marsall szűkebb környezetéhez tartozik, a keletlengyelországi zsidókról ezt a fölötté figyelemreméltó cikket írta:

Véleményem szerint Lengyelország keleti területein a zsidók nagy haladást tettek saját nemzeti szeparatizmusuk lecsökkentésében és a lengyel állampolgarsághoz való elmélyülés terén. Fájdalom, mi ezt a jelenséget ép oly kevésbé méltatjuk, mint azt a másik tényt, hogy a keleti területek nagy és kisebb városaiban a zsidók teszik a lakosság túlnyomó többségét. Az orosz nyelvű ugyszólván teljesen megszünt közöttük. A zsidó ifjúság lengyelül vagy jiddisül és héberül beszél egymás között. A lengyel sajtó, a lengyel könyv és a lengyel színház egyre hódít köreikben. Ez azonban korántsem jelenti, mintha a zsidók asszimilálódnának, ez csak arra mutat, hogy a lengyel kultúra egyidőben a saját kulturájukkal egyre jobban terjed. A keleti területek zsidóinak nemzeti öntudata nagyon erős. Legerősebben van

elterjedve a cionizmus a fiatalság körében és nagyon erős talaja van erre felé a zsidó népiségre törekvő ugynevezett „volkis” mozgalomnak is. E vidékeken az ortodox mozgalom és a rabbi nem játszik azt a szerepet, amelyet Galiciában és a régi Lengyelországban élők között lehet tapasztalni. Bizonyos, hogy nagyon primitív politikát folytatunk a keleti területek zsidóival szemben. Nem követelünk tőlük egyebet, csak lojalitást az állammal szemben, ezt a lojalitást pedig teljes mértékben megkapjuk tőlük. Igaz, a kommunizmusnak is van arrafelé némi befolyása, de ez a zsidó ifjúságnak csak egy kis töredékére szorítkozik. E befolyást természetesen ellensúlyozni kell, de nem kizárólag elnyomatási intézkedésekkel. Sokkal helyesebb lenne, ha a zsidó lakosság körében zajló mozgalmakat használnánk fel. A keleti területeken a cionista mozgalom harcossai között találjuk az intelligenciát és a haladó elemeket. Mi magunk a cionizmussal szemben elhárító állást foglaltunk el és szívesebben támogatjuk az ortodoxokat és a folkistákat. Ez helytelen. Nekünk mélyebben kellene beletekintetnünk a dolgok velejébe és revízió alá kellene vennünk a cionizmussal szemben elfoglalt állásfoglalásunkat, ha eredményesen akar-

Ügyeljen az egészségére! Megóvja Önt a nemzeti betegségek elől!

jük az orosz és kommunista befolyásokkal leküzdeni. A mi céljaink számára sokkal többet ér a cionista zsidó, mint az, aki chéderben ül, vagy orosz nyelven kommunista propagandát üz. Egész nyíltan meg kell mondanunk, hogy a cionisták és folkisták, sőt maga a „Bund” a keleti részekben pozitív tényezők, míg a bethamidrasban és a chéderben koncentrált zsidó tömegek lojalitással viseltetnek ugyan a kormánnyal, de teljesen közömbösök a lengyel állami élet összes jelenségeivel szemben. Ez a tömeg a Talmudban él, a modern tudomány bünné tekint és semmi köze a lengyel kultúrához. Saját erőnkkel nem leszünk képesek ennek a szellemi gettónak falait lerombolni. Egyetlen kiút az, hogy elemi iskolákat állítsunk fel olyan zsidó gyermekek számára, akik szombatot tartanak. Adjunk nekik tanítókat, akik lengyel tannyelven oktadják őket és egyúttal jól tudnak héberül is. A magániskolák — a Tarbut iskolaejegyesületek hébernyelvű, valamint a jiddis iskolák — fontos kulturális missziót teljesítenek. Ezek az iskolák a zsidó ifjúságot kivezetik a középkori sötét chéderek légköréből. Tanácsos tehát, hogy ezeket a zsidó iskolákat külön felügyelet alá vegyük. Az iskolák ma nagy gazdasági nehézségekkel küzdenek és a kormány jól tenné, ha folyósítaná ama zsidó tanítók fizetéseit, akik lengyel nyelvű tantárgyakat tanítanak. Az iskolák közül számosan nagyon magas pedagógiai nivón állanak és teljes mértékben megérdemlik a kormány és városok támogatását. Am az elemi iskolákkal még nem oldottuk meg a problémát. Ha a zsidók szeparatizmusát csökkenteni akarjuk, akkor nincs jobb ut e cél felé, mint a zsidó gyermekek számára felállítandó kézműves és technikai iskolák.

A keleti területek lengyel politikájának oda kellene tendálnia, hogy a zsidókat a lengyel állam aktív elemeivé neveljék. A vasárnapi munkaszünetről szóló törvény kétségtelenül súlyos csapása a zsidóságnak és a zsidó kézműves nem tudja megérteni, miért követelik tőle, hogy kétszer egy héten tartson ünnepnapot. Hiszen a gyakorlatban ugyanis megsértik a vasárnapi munkaszünetet és ez nem jó sem a zsidók, sem a kormány szempontjából.

A keleti területek zsidó lakossága a gazdasági krízist erősen érzi. Ha a zsidó adófizetőt tisztességesen kezelnék, ha kölcsönöket és engedményeket nyújtanának nekik, akkor ezzel is meg tudnánk nyerni a lengyel állameszme számára a zsidó lakosságot. Súlyos hibánk, hogy nem igyekszünk együttműködni a zsidó intelligenciával, akik között igen sok a magas műveltségű ember. Ma szinte elképzelhetetlen, hogy egy zsidó értelmiségit ifjú, aki lengyel állampolgár, nem végzett és kitűnően bírja a lengyel nyelvet, hogy egy fiatalember állami alkalmazást kapjon akár irnokai minőségben is. Ez a tény a zsidók között mély lehangoltságot idéz elő és annak a látszatát kelti, hogy őket a lengyel társadalom másodrendű állampolgároknak tekint. Holott az lenne a feladat, hogy a keleti területek zsidói ne maradjanak meg a kormány iránt tanúsított passzív lojalitásukban, hanem, hogy a lengyel állam lelkes patriótái legyenek és anélkül, hogy feladják nemzeti és vallási sajátosságukat, aktíven munkálkodjanak közre a lengyel állam megszilárdításán.

Ha szolid és megbízható

helyről LIBAZSIR szükségletét beakarja szerezni, írjon vagy kérjen árajánlatot
KLEIN orth. kóser zsir és baromficsarnokból Oradea, Saguna 6. Alapítva 1912
Szállítás postán és vasuton saját bődönben.

Utazók figyelmébe!

Nagyváradon megnyílt a legmegbízhatóbb KLEIN étterem.
Szacsavay-utca 25. szám alatt (Kert-utca sarok).
Szolid és pontos kiszolgálás!

Hirdessen az Uj Keletben

Ma este

Ma, szombaton a Zsidó Nemzet Helyi csoportja tiszteleg a Tivadar emlékére Szentlélek u.

Ezek az év emlékezők a ról az idők so a gyász kife nem alkalmul dolathoz hü z Tivadar emlékéből nyomaték nemzeti regé amelynek nagdar nevéhez f

A mai körü kétségtelen jel hogy a zsidóság hanem gazdas az uton nyerve dást, sokszor szükségessége, zánsan nyilatko törhetetlen rag gondolat melle

A helyi csoport rült dr. Ligeti Józsefet megnyílt pályán anap galomnak a re laiat méltassá Leopold énekes Irén héber sz ünnepély műso

A megnyitót fogja tartani. Itt említjük helyen vasárnap szabású ünnepe felavatni Herzi Kulturpalotának el. Az avat Erno tartja.

Autókaram

japán mikadó ö lennik: A japán macsu herceget leg Hollandiába dégei, tgnap a zótti utvonalon a koecijuk összeü val. A karamból a felesége kisebb dult s egy másik vabb folytatták

Változékony pestről jelentik: zét időjárásprog kony időjárás vá taros esőkkel és kenéssel. A hőmé délben 24° Celsius

A francia A rizsből jelentik: napok óta szakad sokban és még a gyekben is hava helységeből hóvih

Nehézségek cseh-jugoszláv ke sok. Prágából jel szerint a jogosult tárgyalások nehé zni, mert Jugoszlá remne Csehszág amennyire Csehsz van.

Kommunista tek le Törökország tik: A Times kon szerint a hatóság esküvést lepletek kormányának félr Eddig hatvan let

FIGY

Megérkezett a D

Koron

ala

Naponta fr

FLORID

Ma este Herzl ünnepély

Ma, szombaton este 9 órakor tartja a Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári helyi csoportja minden évben visszatérő Herzl-ünnepélyét a Salom Klub Szentlélek u. 6. sz. alatti helyiségében.

Ezek az évről-évre visszatérő megemlékezések a zsidóság nagy halottjáról az idők során már nem is annyira a gyász kifejezésül szolgálnak, hanem alkalomul szolgálnak a népi gondolathoz hű zsidóságnak, hogy Herzl Tivadar emlékét felidézze, újból és újból nyomatékosan hitvallást tegyen a nemzeti regenerációs eszme mellett, amelynek nagy lendülete Herzl Tivadar nevéhez fűződik.

A mai körülmények között, amidőn kétségtelen jelei mutatkoznak annak, hogy a zsidóságnak nemesak ideológiai hanem gazdasági kérdései is csak ezen az úton nyerhetnek kielégítő megoldást, sokszorozottan mutatkozik annak szükségessége, hogy méltóan és impozánsan nyilatkozzék meg a zsidóság törhetetlen ragaszkodása a nemzeti gondolat mellett.

A helyi csoport vezetésének sikerült dr. Ligeti Sándort és dr. Fischer Józsefet megnyerni, hogy a mai ünnepélyen a nap jelentőségét és a mozgalomnak a reális élettel való kapcsolatait méltassák. Rajtuk kívül Lövi Leopold énekszáma és Seelenfreund Irén héber szavalata szerepelnek az ünnepély műsorán.

A megnyitót beszédet dr. Weisz Jenő fogja tartani.

Itt említjük meg, hogy Marosvásárhelyen vasárnap d. u. 6 órakor nagyszabású ünnepség keretében fogják felavatni Herzl mellszobrát, amelyet a Kulturpalota előcsarnokában helyeznek el. Az avató beszédet dr. Marton Ernő tartja.

— Autókaramból érte Hollandiában a japán mikádó öccsét. Amsterdamból jelentik: A japán mikádó öccsét, Takamaesu herceget és feleségét, akik jelenleg Hollandiában Vilma királynő vendégei, tegnap Amsterdamból—Leyden közöti útvonalon autókaramból érte. Gépkocsijuk összeütközött egy teherautóval. A karamból úgy a herceg, mint a felesége kisebb zúzódások árán szabadult s egy másik autóval rövidesen tovább folytatták utjukat.

— Változékony idő várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint változékony időjárás várható helyenként zivataros esőkkel és némi hőmérsékletesökkenéssel. A hőmérséklet Budapesten ma délután 24° Celsius.

— A francia Alpeselekben havazik. Párizsból jelentik: A francia Alpeselekben napok óta szakadt az eső. Most a havasokban és még a mélyebben fekvő völgyekben is havazás indult meg. Több helységről hóviharakat jelentenek.

— Nehézségekbe fognak ütközni a cseh-jugoszláv kereskedelmi tárgyalások. Prágából jelentik: A Cseke Slova szerinti a jugoszláv-cseh kereskedelmi tárgyalások nehézségekbe fognak ütközni, mert Jugoszlávia több gabonát szeretne Csehországban elhelyezni, mint amennyire Csehszlovákiának szüksége van.

— Kommunista összeesküvést lepleztek le Törökországban. Londonból jelentik: A Times konstantinápolyi távirata szerint a hatóságok kommunista összeesküvést lepleztek le, amely Kemal pasa kormányának félreállítására törekedett. Eddig hatvan letartóztatás történt.

Kincstári bonokat bocsát ki a vasut belföldi tartozásainak rendezésére

Bucaresti—Bukarest, augusztus 8. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az államvasutak igazgatósági tanácsa ma délután Manóilescu közlekedésügyi miniszter elnöke alatt gyűlést tartott, amelyen a CFR jövő évi költségvetésével foglalkoztak. Az igazgatónács elhatározta, hogy újabb megtakarításokat

fognak az államvasutaknál eszközölni, mert a CFR költségvetését csakis ilyen módon lehet ismét egyensúlyba hozni. Ezután a termelés-leszállítási kampányra foglalkozott az igazgatónács, amely részletes programot dolgozott ki a termésexporthoz szükséges új vonattársulatok beállításával kapcsolatban.

Végül a CFR kifizetetlen belföldi adósságainak kérdésével foglalkozott az igazgatónács. Elhatározták, hogy 800 millió lej értékben kincstári bonokat fognak kibocsátani és ezekkel fedezik 1929-ig bezárólag a CFR-nek a belföldi vállalatokkal szemben fennálló tartozásait.

A rettentő szárazság után most hatalmas árvizek pusztítanak az Egyesült Államokban

Newyork, augusztus 8. Az Associated Press távirata szerint a keleti és középső államokban uralkodó szárazsággal szemben Arizona déli részében többórás pusztító felhőszakadások nyomán hatalmas árvizek keletkeztek. A mexikói határvidék mentén az áradat mindenütt nagy területeket árasztott el. Nogales városban az uccákon két méter magasán hömpölyög az ár. Az elemi katasztrófának a városban több emberélet is áldozatul esett.

Washington, augusztus 8. Hoover elnök ma hosszasan tanácskozott Hyde földművelésügyi államtitkárral a farmerek megsegítésének módjairól. A lapok szerint felmerült az a terv, hogy a szárazság által legjobban sújtott államok területéről az állatállományt egészen minimális vasuti díjtelekkel olyan más állambeli állami legelőkre szállítsák át, amelyeket az esőhiány még nem pusztított el. Szóba került a

tanácskozáson a mezőgazdákknak nyújtandó olcsó hitel kérdése is. Newyork, augusztus 8. A washingtoni földművelésügyi minisztérium hivatalos becslése szerint a szárazság egymilliárd dollár kárt okozott az Egyesült Államok mezőgazdaságának. A középső és a nyugati államokban több helyen nagy erdőtűzek pusztítanak, melyek közül különösen kettő katasztrófális méreteket kezd ölteni.

Az angol sajtó az angol-román kereskedelmi szerződésnél is fontosabbnak tartja a politikai együttműködést Romániával

London, augusztus 8. Jelentette az Uj Kelet, hogy Anglia és Románia között kereskedelmi szerződési tárgyalások indultak meg, amelyek a napokban nagyjában eredményre is vezettek. A szerződésnek különösen az angol sajtó tulajdonít nagy fontosságot s a legtöbb lap, pártállásra való tekintet nélkül, a szerződésben nemesak a gazdasági együttműködés lehetőségét látja, hanem ami ennél is sokkal jelentősebb: a politikai

szertelevelője egyben azt is megállapítja, hogy a Dardanellák szabadságát a lausannei egyezménynél is jobban biztosítaná egy görög-román-török meg egyezés.

Gazdasági szempontból az összes lapok egyöntetűen állapítják meg, hogy Románia és általában az összes délkelet-európai országok, mezőgazdasági exportjuk növelésére törekcsenek s ezért gépekre, felszerelésre és külföldi kölcsönre van szükségük. Mindezeket az okokat tekintetbe véve, Angliának igen fontos érdeke, hogy Románia fenti szükségleteit kielégítse s munkanélkülieinek, szinte hihetetlen méretű megduszadásra közepette, értékes piacot találjon Romániában, ipari cikkei elhelyezésére.

A súlyos gazdasági válságra való tekintettel mi is csak örömmel regisztrálhatjuk az angol sajtó megállapításait, mert hiszen az angol-román gazdasági szerződés gyakorlati kivitelezésében nagyban hozzájárulhat Románia belső konszolidációjának megalapozásához. Ami pedig a politikai együttműködést illeti, minden progresszív gondolkodású román állampolgár csak örülhet annak, ha Románia a demokratikus és szociális berendezkedésű Angliával kerül belső kontaktusba. Ez minden biznisszerű demokrácia megerősödését s azoknak a szélsőjobboldali elemeknek letörését eredményezné, amelyek ma úgy a gazdasági, mint a politikai konszolidáció útjában állanak.

A nankingi kormány tehetetlennek bizonyult a kommunista felkelők rémuralmával szemben

A hankau kikötőben beavatkozásra készen angol és japán hadihajók állomásoznak

London, augusztus 8. Sanghaji jelentés szerint a hankau kikötőben napok óta több angol és japán hadihajó horgonyoz. Ezeknek az az utasításuk, hogy azonnal lépjenek akcióba, mihelyt a délkinai kommunisták a várost veszélyeztetnék. A japánok főhadiszállása Kiangiangban van s itt tartóztatják fel a bandák esetleges előnyomulását. Csangcsában a kommunisták uralma haterer emberéletet követelt áldozatul. A nankingi kormány csapatai gyengéknek bizonyultak. Nankingban azt állítják, hogy az északkinai csapatok felkelő tábornokai segítik a délkinai kommunista agitációkat.

potot. Számos kommunista vezetőt őrizetbe vettek. Őt kommunista vezetőket, köztük két asszonyt, a statáriális eljárás lefolytatása után kivégeztek.

London, augusztus 8. A British United Press jelenti Tokióból, hogy a japán sajtó támadja a tehetetlen nankingi kormányt, amely képtelen Kinában a rendet helyreállítani. A mostani eseményeket a lapok a boxerlázadáshoz hasonlítják és egyre erősebben követelik, hogy Tokio szakítson meg minden összeköttetést a délkinai kormánnyal s olyan intézkedéseket fogantasson Kinában, amelyek alkalmasak a japán élet és vagyombiztonság biztosítására.

nában, amelyek alkalmasak a japán élet és vagyombiztonság biztosítására. King-Kiang angol koncessziós területen élő európaiak között a kommunisták újabb előnyomulásának híre pánikot okozott. A legtöbb európai közül a terület elhagyására. Egyelőre valószínűleg a hatalmak hadihajóinak védelme alá helyezik magukat. A nankingi kormány hivatalos vesztésglistája is elismeri, hogy Csangcsában a kommunisták rövid rémuralmuk alatt haterer kereskedőt, hivatalnokot és katonát gyilkoltak le.

Ügyeljen az egészségére!
Mégóvja Önt a nemzeti betegségek től!

unista befolyásolási céljaink számára onista zsidó, mint vagy orosz nyelvű agendát üz. Egész eldandunk, hogy a k, sőt maga a ken pozitív ténye asban és a chédegtömegek lojalitása a kormányval, de a lengyel állami el szemben. Ez a el, a modern tudó és semmi köze a aját erőnkől nem k a szellemi gettó. Egyetlen kiút az, állítsunk fel olyan ára, akik szorab nekik tanítókat, ven oktatókat öket ak héberül is. A Parbut iskolaegye valamint a jiddis kulturális missziót iskolák a zsidó if- zépkori sötét ehé- nácsos tehát, hogy kat külön felügye- iskolák ma nagy kel küzdenek és a a folyósítaná ama eit, akik lengyel- tanítanak. Az is- n nagyon magas anak és teljes mér- a kormány és vá- Am az elemi isko- ottuk meg a prob- k separatismusát akkor nincs jobb a zsidó gyermekek kézműves és tech-

lengyel politikájá- dálnia, hogy a zsi- am aktiv elemeivé pi munkaszínéről telenül súlyos es- es a zsidó kézműve- ni, miért követelik egy héten tartson a gyakorlatban vasárnapi munka- sem a zsidók, sem tjaból.

zsidó lakossága a osen érzi. Ha a zsi- égesen kezelnék, ha dményeket nyujta- ezzel is meg tud- vel állameszme szá- got. Súlyos hibánk, k együttélni a zsi- kik között igen sok ember. Ma szinte gy egy zsidó érett- nygel államgimná- tünően bírja a len- egy fiatal ember ál- apjon akár irnoki tény a zsidók kö- ágót idéz elő és an- i, hogy őket a len- sodrendű állampol- blott az lenne a fel- területek zsidói ne kormány iránt ta- litásukban, hanem, m lelkes patriotái hogy feladják nem- tóságukat, aktíve zre a lengyel állam

megbízható
szükségletét be-
szerezni, írjon
rajánlatot
EIN orth. kóser
ából Oradea, Saguna 6.
ra 1912
suton saját bódában.

gyelmébe!
nyílt a legmegbiz-
ett étterem.
szám alatt (Ker-
sarok).
tós kiszolgálás!
Uj Keletben

FIGYELEM!
Megérkezett a Dreher-Haggenmacher
Korona-sör
ala Pilsen
Naponta friss csapolás a
"FLORIDA"-kerítésben

MINDENNEMŰ ARANYERES BANTALMAT
u. y a különösen nyáron oly kellemetlen viszketést, nedvezést, vérzést, mint elhanyagolt eseteket nemcsak enyhít, hanem **biztosan gyógyít a**
HAEMORSAN
végbélkup vagy kenőcs.
Kapható minden gyógytárban. Főraktár GEA-KRAYER R-T, Timisoara

HIREK

As Uj Kelet az egyetemes erdelyi és bansági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség:
Hátszegi Ernő Hotel Imperial
 Olkceink utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Erdélyi zsidó leányintézet Párizsban

Egy igen fontos és hézagpótló intézmény nyílik meg szeptember közepén Párizsban. A jobb erdélyi zsidó családok már régóta érzik a hiányát annak, hogy Párizsban nincsen olyan zsidó leánynevelő intézet, ahová nyugodt lélekkel adhatják lányukat. Márpedig napról-napra nagyobb azoknak a zsidó lányoknak a száma, akik vagy egyetemi tanulmányaikat, vagy pedig magasabbfokú középiskolai tanulmányaikat Párizsban szeretnék, vagy kénytelenek folytatni. Ezt a hiányt fogja most pótolni a párizsi zsidó leányintézet, amely dr. Szarvas Jakabné, az erdélyi zsidó nőmozgalom kiváló tagjának vezetése alatt nyílik meg a közeli hetekben. Párizs legszebb kertvárosában, Robinsonban, egy gyönyörű három holdas park közepén fekszik a kis kastélynak is beillő villa, ahol az internátus elhelyezést nyer. A növendékek a legkiválóbb pedagógusok felügyelete alatt végezhetik tanulmányaikat és az intézetben ideális alkalmuk lesz magukba szívni a francia kulturát. Az intézetben a növendékek a legfinomabb zsidó családi nevelésben részesülnek, amelyet mély vallásos szellem hat át. Így minden szülőnek meg lehet az a megnyugvása, hogy gyermekét megbízható, előkelő szellemű intézetbe adta. Az érdeklődőknek felvilágosítással és prospektussal szolgál: Szarvas Jakabné, Hátszeg.

Felhívás az erdélyi zsidó orvosokhoz. Dr. Schmidt Béla, a kiváló marosvásárhelyi orvos egy orvosi irodalmi bibliográfia összeállításán dolgozik, mely azoknak az erdélyi kisebbségi orvosoknak munkásságát öleli fel, akik 1919 január 1. és 1929 december 31. között irodalmi, vagy tudományos műveket, illetőleg cikkeket és tanulmányokat jelentettek meg akár belföldön, akár külföldön. A művek éppúgy lehetnek orvosi szak, mint irodalmi, vagy más szakirodalmi termékek. Dr. Schmidt Béla ezúton kéri fel az erdélyi zsidó orvosokat, hogy fentjelzett természetű műveik jegyzékét küldjék be címére: Targu-Mures, Strada Eminescu 4 szám alá. Dolgozatoknál feleltendő a lap neve, évszáma, évfolyama, lapszáma; önálló műveknél (röpirat, zenedarab) a kiadás helye, éve, nagysága, lapszáma, ára. Amennyiben lehetséges, a szerző kéri az illetékeseket, hogy dolgozataiknak egy-egy példányát is küldjék be neki könyvtári megőrzés végett.

Kedvező mederben folynak a Heimwehr és Schober közötti tárgyalások. Bécsből jelentik: Schober osztrák szövetségi kancellár és a Heimwehr-vezetők közötti tárgyalások kedvező mederben folynak. Remény van arra, hogy kielégítő eredményekkel fognak végződni. A tárgyalásokat folytatni fogják. A lapok szerint a Heimwehr-vezetők annyit már ismét kérésbe helyeztek a kormányhoz, hogy minden igyekezetükkel azon lesznek, hogy a választásokon a polgári pártok győzzenek.

Mi mindent kell az Edison-diáknak tudnia. Newyorkból jelentik: Az amerikai középiskolai tanulók körében minden évben rendeznek versenyeket, amely alkalommal a tanulók felfogóképességét igyekeznek megállapítani. A versenyek győztesét, az úgynevezett Edison-diákot nagyobb ösztöndíjjal jutalmazzák. A győztes azonkívül az egyetemet is szabadon látogathatja. Az idei versenyen, amelyen Ford mint bizottsági elnök vett részt, egészen szokatlan kérdéseket adtak fel a kiválasztott 50 diáknak, amelyeket maga Edison állított össze. Az egyik diáktól például azt kérdezték, hogy hogyan kell az életben viselkednünk, ha halálos ágyunkon meg akarjuk állapítani, hogy nem éltünk hiába. Egy másik kérdés a következőképpen hangzott: Miért ajánlaná testvéreink, hogy a művészpályára lépjen? Vagy pedig: Ajánlhat-e ön olyan nevelési elveket, amelyek az egész világnak tetszenének? Henry Ford a verseny végén azt a tanácsot adta a fiatalembereknek, hogy kutassanak tiszta víz után, amely minden embernek inyre van — ezzel óriási vagyona tehetnek szert.

Egy angol lap a romániai diktatúrát jósolja be

London, augusztus 8. A Daily Telegraph mai számában bukaresti levelezőjének tollából szenzációs híradást közöl. A londoni lap bukaresti tudósítójától, amelyet forrásra hivatkozva arról ad

hírt, hogy Romániában küszöbön áll a diktatúra. A hír szerint Károly király meg akar szabadulni a Maniu-kormánytól, amelynek gyengesége és tehetetlensége kiábrándította. A londoni lap szerint Titulescu hazajövetele is ezzel a kérdéssel van kapcsolatban.

A hírt a legnagyobb fenntartással közölik.

A főkormányzó megkegyelmezett a halálraítéltek kofalinak

Tíz évi fegyházra változtatták át büntetését

Jeruzsálem, augusztus 8. (Az Uj Kelet tudósítójától). Mint azt megírta az Uj Kelet, a palesztinai bíróságok az elmúlt évi augusztusi zavargásokból kifolyólag halálra ítélték Urfali tel-avivi zsidó gazdálkodót, aki ellen az volt a vád, hogy három arabot legyilkolt. Urfali a tárgyalások során azzal védekezett, hogy az arabok megtámadták s ő tulajdonképpen csak önvédelemből használta fegyverét. Arab hamistanuk vallomása alapján azonban mégis elítélték. Az ítéletet a jeruzsálemi fellebbviteli fő rum is jóváhagyta, a londoni legfelsőbb bíróság pedig inkompetensnek jelentette

ki magát a fellebbezés tárgyalásában. Az ítélet így jogerőre emelkedett. A palesztinai zsidó sajtó a legmélyebb megdöbbenéssel és felháborodással fogadta a jogerőre emelkedés híreit. A Davar rámutatott arra, hogy az Urfalival kapcsolatos események a mocaí és hebroni zavargások után történtek, amikor tehát Urfalinak minden oka meg volt arra, hogy védekezze az arabok támadásaival szemben. Az Urfali elleni ítélet közönséges juszticiómord, — írta a Davar — s amennyiben azt végrehajtanák, úgy nem egy gyilkost, hanem egy ártatlant végeztetnek ki. A szélsőséges arab sajtó

ezzel szemben követelte, hogy az ítéletet hajtsák végre, éppúgy, mint ahogyan kivégezték a három haifai arabot, annál is inkább, mert Urfali csak egyike az elmúlt év augusztusában gyilkoló zsidóknak.

Ilyen előzmények után került Urfali kegyelmi kérvénye Chancellor palesztinai főkormányzó elé. A főkormányzó megsemmisítette Urfali halálos ítéletét és azt tíz évi börtönbüntetésre változtatta át. Urfali megkegyelmezése a jüsu zsidóságának körében osztatlan örömet és lelkesedést keltett.

Mussolini nem fogadta el a japán Vöröskereszt által gyűjtött összegeket a földrengéssújtotta olasz vidékek újjáépítésére

Róma, augusztus 8. A közmunkaügyi miniszter a kormányelnöknek tett jelentésében közli, hogy csütörtökön éjjeltől kezdve megszűnik a segélyszolgálat, amely a földrengéssújtotta területen a katasztrófa után nyomban munkához látott. A földrengéssújtott területen ugyanis azóta tökéletesítették a sátoráborokat és helyreállították a kórházakat tevékenységét.

Mint hogy az élelmiszertel való ellátásra már nincs szükség, az egészségügyi szolgálat rendeződött, a mezői munka és a falvakban való munka üteme normális, teljes mértékben az újjáépítési munkálatokhoz fogtak. Ebben a munkában ma körülbelül 5000 munkást alkalmaztak. Az újjáépítés munkája közvetlenül Leoni, a munkaügyi minisztérium államtitkára vezetése alatt áll.

Az Agence Indopacifique tokiói jelentése szerint Mussolini nem fogadta el azokat az összegeket, amelyeket a japán vöröskereszt gyűjtött az olaszországi földrengéskatasztrófa áldozatai számára. Kijelentette, hogy az olasz népet sújtó szerencsétlenség áldozatait az olasz kormány a maga erejéből fogja kárpótolni.

Megjelent a Calauza-Utmató reklámlap ingyenes augusztusi száma. Tartalmazza az összes állami, megyei és városi közhivatalokat, vasúti és autóbusz menetrendeket, specialista orvosok címeit és a legjobb beszerzési forrásokat. Minden szálloda portásánál ingyen kapható.

Házasság. Schnabel Margit (Cluj) és Singer Nándor könyvkereskedő (Satu-Mare) augusztus 10-én, vasárnap délután 2 órakor tartják esküvőjüket Clujon, Strada N. Balcescu (Eszterházi utca) 15 szám alatt. (Minden külön értesítés helyett.)

Mandula Izsák jubileuma. Mandula Izsák, az ortodox zsidó hitközség tanítója az elmúlt évben vount vissza 25 éves tanítói munka után. Aki tudja, hogy mit jelent egy tanító negyedévszázados munkája, át fogja érezni azt is, hogy mit jelent ilyen hőrosi munka után a pihenés. Huszonöt évig idegölő fáradozás, gyermekkel való vesződség! Nem csoda, ha némely pedagógus megrokkant ebben a tevékenységben.

Az orosz órhajók tüzeltek a japán halászhajókra. Newyorkból jelentik: Az Associated Press kljutsevi távirata szerint az orosz órhajók tüzeléssel távolították el öt japán halászhajót a kamcsatkai partvidékről. A japán halászhajók gyorsan kijutottak az oroszak lőtávólából. Nincs kizárva, hogy az incidens diplomáciai jegyzékváltás tárgya lesz a két kormány között.

Am, ha elérte azt a kort, amikor nyugalomba mehet, igazán a társadalom feladata lenne arról is gondoskodni, hogy ez a nyugalom zavartalan legyen, mentes a napi gondoktól. Mandula Izsák bácsinak ez nem adatott. Nyugalomba vonulása után is öt gyermeknek kell kenyeret keresnie és mellett jónéhány százan tanítványai közül a gazdasági élet jól jövedelmező posztján állanak, Mandula bácsinak alig van betevő falatja.

Az Izraelita Nőegylet folyó hó 10-én délután 6 órától éjjelig tartó táncal egybekötött foglalt-délutánt rendez a Zajzon-kertben, Monostori ut 30 szám alatt. Mivel meghívók nem bocsáttanak ki, ezúton kérjük — a jótékony célra való tekintettel — minél számosabb megjelenést.

Hogy legalább ezt biztosítsák a jószágos, derék pedagógusnak, tisztelői és tanítványai bizottságba tömörülnek. Ennek a bizottságnak két irányu munkája lesz: megszervezni Mandula Izsák 25 éves tanítói jubileumát és biztosítani számára a megélhetést. A bizottság biztosra veszi, hogy Mandula Izsák tanítványai nemes áldozatkészséggel fognak résztvenni a kétirányu akcióban.

Az Elnökség
Olaszországban esőkken a munkanélküliség? Rómából jelentik: A Popolo di Roma vezércikkben foglalkozik az Egyesült Államokban, Angliában és Németországban egyre növekvő munkanélküliséggel. A lap kimutatja, hogy Olaszországban a munkanélküliség csökkenőben van és a kormány által gondoskodik arról, hogy a tendencia e téren meg ne változzék. A kormányintézkedéseket és bizalommal van a kormányhoz.

Az európai körrepülés eredményei. Berlinből jelentik: Az európai körrepülés eredményeit tegnap este hirdették ki. Első lett a tavalyi győztes, a német Morzik.

A lezuhant svéd postarepülőgép pilótáinak holttestét még nem találták meg. Berlinből jelentik: A svéd hadihajók és repülőgép-átkutatók az egész svéd partvidéket a tegnapi lezuhant svéd postarepülőgép pilótája és rádiómechanikusa után, de a gép roncsain kívül mást nem találtak. Valószínűnek tartják, hogy a kényszerleszállás közben a két repülő kiesett a gépből s holttestüket még nem vetette fel a tenger.

Schwartz Menyhértne orthon. leánynevelő intézete (internátusa)

arányban folytatja működését. Szeretetteljes, gondos nevelés. Napon a 5-szöri bö és tápláló étkezés. Aliando tanári és orvosi felügyelet. Idegen nyelvek. Zene. Kereskedelmi és iparművészeti tanfolyam. Német és francia társalgás. Kiténö referenciák. — Elismert levelek.

Az elefánt a fe

— Egy intr

Hollywood, au régen cirkuszok tott, ezután szin színházakban tá pályafutása néh végre egy szép életében minden pon történik — á mába és végül e lentő vászon leg nek. Közben néh mikus-szerepkörh véért és el kell „szakmában” is

Ez a rövid ka nek, az ismert a most legutóbb a uj filmjében, ar „The Big House” amelyben egyesít kusi vénáját. A amerikai foghá utóbbi időben ig tatta nemcsak A közzélelményét rendezője, erről kezőket mondta mjerje előtt:

— Az egyik munk kell Walla vetkező pillanatb rajtunk keresztül személyesíti az tást, maga a leg bestia. Egyszerű ez a veszedelmes szik.

Wallace Beery kor Ringling Bro vándorcirkusztru Wallace Beery sz vendégjátékra. H gen fiából éppen bert akart nevelni ga volt, azonban a cirkuszélet, elefán cirkusz felszedte elvándorolt vele a szándékáról egy s nek.

Két évig éit a lace Beery és e ké dokkal, szenzációk

— A cirkusz éle más — mesélte egy — olyan tarka, o néha még ma is v mézetesen nagyon nem is volt mindig lemen van egy na egy fekete párdúc tört a kretceből. onost, de sikerült e húzódnom, mielőtt ben karmai érintet az elefánt ormány gy vetette keres mint ahogy mi egy Az elefántok által atok. Vagy a legj egdühödtebb ellen. Ahogy bánunk ve sapni őket! En szam valamennyivel tyok.

Wallace Beery 13 cirkusz porondját a tákkal, a film ped öbb hódította el. H ay-studióban bon egy svéd szobaleán

— Egy pillanatig — folytatta em hást játszom, mint egy véletlen azonl epkörre vitt át. M zabb ideig dolgozt mint burleszk-színé ettek filmszerepek zomban, amikor Já ort a világháboru nagy terveket. Te z epe és mikor viss kában sem kaptar vállaltam egy gon legvallhatom, hog oztam a sikeremen kritikuskok. De gyetlen komikus. m. Lon Chaney is adon, azután rendt agyobb jellemzine

Wallace Beery n agában a komikus másait és szerepeit em felejtí ki az al derüs, emberi von atja nagy sikereit nyi barátot hódító rek, mint az elef

A timisoarai koser fiuinternátusban öntudatos zsidó élet van!

In Mediasch
 ספרים, מלותים, תפילין, מזוורים, מזוורת
 zum billigsten Preis zu haben
LÖWY SÁMUEL

ORADEA, Kapucinus-utca 9. az összes iskolák közelében, kibővíített

olja be

övelete is ezzel a
latban.
b fenntartással kö-

álraitelt

te, hogy az itéletet
gy. mint ahogyan
aifai arabot, annál
ali csak egyike az
ában gyilkoló zsi-

után került Urfali
Chancellor palesz-
lé. A főkörmányzó
fali halalos itéletét
abüntetésre változ-
kegyelmezése a jü-
ében osztatlan örö-
eltett.

ire Aguda alakuló
előtt a kolozsvári
vására Freund La-
elnöke Kolozsvár-
itteni Aguda ifjak
soljon. Ebből az al-
nő. a helyiesoport
fogja a szervezet
a Mikos Kelemen
élet templomában
delután 5 órakor.
A továbbiak meg-
helyiesoport Eötvös
artja első gyűlését.

Dr. Glasner Izsák
Piata Mihai Vitea-
ter) 4 szám alá.

finn kommunista
öl jelentik: Helsin-
öl finn kommunista
a tettek gépkocsin
arcoltak el.

rendőrség hírei. Ja-
spad ueca 29 szám
mester a központi
etlen tettesek ellen
gy behatoltak házá-
lej értékű fehérne-
fátrai Árpád Piata
alatti lakos bejelen-
hogy egy Jókai
vaosorázott és ott
lát, amely 7200 lejt
rváth Ferencet, Di-
temi tanár feljelen-
jával elővezették a
ében most folyik a
Józsefet a focsani
e letartóztatta Mar-
kapitány. A köröz-
Maesai lopásokat és
ást követett el.
szvári lakost a rend-
őztatták le, amely
Markovits Izidor és
nevek alatt szélhá-
ellen semmiféle bi-
dott produkálni a
még őrizetben tart-
sti rendőrség körözi.
keresésű feljelentést
kérgésd ellen, hogy
nyole órakor beha-
akkal és ott maradt
akor ellopott hétszáz
A különös feljelen-
dőség bevezette a

koser fiuin-
an öntudatos
van!

di asch
כספים מלחיה תפיל
Preis zu haben
SÁMUEL

apucinus-utca 9. az
közlemben, kibővítt
és orvosi felügye-
— Elismerő levelek.

Az elefántketrectől a fegyházig

— Egy intrikus karrierje —

Hollywood, augusztus 8. Valamikor régen cirkuszokban elefántokat idomított, ezután színpadra ment, a Schubert-színházakban táncoskomikus volt. Ez a pályafutása néhány évig tartott, míg végre egy szép napon — mert az ember életében minden fordulat egy szép napon történik — átment az intrikus-szakmába és végül egyike lett a világot jelentő vászon legtekélyesebb gazemberei nek. Közben néha-néha visszatért a komikus-szerepkörhöz a változatosság kedvéért és el kell ismerni, hogy ebben a „szakmában” is éppen olyan kiváló.

Ez a rövid karrierje Wallace Beerynek, az ismert amerikai színésznek, aki most legutóbb a Metro-Goldwyn egyik új filmjében, amelynek eredeti címe „The Big House”, olyan szerepet kapott, amelyben egyesítheti intrikus és komikus vénáját. A Big House témája az amerikai fegyházak belső élete, amely utóbbi időben igen gyakran foglalkoztatta nemcsak Amerika, hanem a világ közvéleményét is. George Hill, a film rendezője, erről a szereplésről a következőket mondta a film amerikai premierje előtt:

— Az egyik pillanatban mosolyogunk kell Wallace Beeryn, hogy a következő pillanatban a borzongás fússzon rajtunk keresztül, mert valóságos megismerésről az életveszélyes fenyegetést, maga a legveszedelmesebb emberrel. Egyszerűen el kell hinni, hogy ez a veszedelmes gonosztevő, akit játsszik.

Wallace Beery tizenhat éves volt, amikor Ringling Brothers, a híres amerikai vandorcirkusztrupp, Kansas Citybe, Wallace Beery szülővárosába érkezett vendégjátékra. Beery apja természetesen fiatal éppen olyan ügyes üzletembert akart nevelni, amilyen ügyes ő maga volt, azonban a fiúnak megtetszett a cirkuszélet, elefántápoló lett és mikor a cirkusz felszedte a sátorját, a fiu is elvándorolt vele anélkül, hogy erről a szándékáról egy szót szólna szüleinek.

Két évig élt a cirkusz sátrában Wallace Beery és e két év telve volt kalandokkal, szenzációkkal.

— A cirkusz élete mindennap más és más — mesélte egyszer a kitünő színész — olyan tarka, olyan változatos, hogy néha még ma is vágyódom utána. Természetesen nagyon sokat dolgoztam és nem is volt mindig veszélytelen. A mellemen van egy nagy forradás, amelyet egy fekete párduc okozott, amikor ki-ört a ketrecéből. Láttam, amint felém szökött, de sikerült egyik elefánt közelébe húzódnom, mielőtt ráugrott. Ugrás köz-ében karmai érintettek, de ugyanakkor az elefánt ormányával már elkapta és egy vetette keresztül a sátor tetéjén, mint ahogy mi egy gollfballját elütünk. Az elefántok általában nagyon okos állatok. Vagy a legjobb barátjai, vagy a legühdöttebb ellenségei az embereknek. Ahogy bánunk velük. Nem lehet be-ápníni őket! En szoros barátságban vol-
tam valamennyivel és erre büszke is va-

Wallace Beery 1904-ben cserélte fel a cirkusz porondját a világot jelentő desz-
kál, a film pedig három évvel ké-
őbb hódította el. Első szerepe az Esso-
ay-stúdióban bonyolódott le, ahol —
egy svéd szobaleányt játszott.

— Egy pillanatig nem gondoltam ar-
tist — folytatta emlékeit Beery —, hogy
rást játszom, mint komikus szerepeket.
Egy véletlen azonban az intrikus sze-
repkörre vitt át. Miután ugyanis hosz-
zabb ideig dolgoztam az Universálnál,
mint burleszk-színész, Japánba szerző-
dtek filmszerepekre. Azon a napon
szomban, amikor Japánba érkeztem, ki-
rt a világháború és halomra döntötte
nagy terveket. Természetesen előtött
épe és mikor visszatértem után Ame-
rikában sem kaptam komikus szerepet,
vállaltam egy gonosztevő alakítását.
Egavallhatom, hogy én jobban csodál-
tam a sikeremen, mint a közönség és
kritikusok. De nem én vagyok az
gyetlen komikus, aki így megfordul-
tam. Lon Chaney is komikus volt a szin-
padon, azután rendező lett és ma a leg-
gyöbbs jellemzője a filmnek.

Wallace Beery nagyszerűen egyesíti
magában a komikus és intrikus jellem-
mésait és szerepeit úgy építi fel, hogy
m felejtí ki az alak megrajzolásából
derűs, emberi vonásokat is és ezzel
átja nagy sikereit, amelyek legalább
nyí barátot hódítottak számára az em-
rek, mint az elefántok között.

KÖZGAZDASÁG

Vámmentességet kap Csehszlovákiában a román és jugoszláv buza

Rekompensációképpen leszállítják a csehszlovák cikkek behozati vámját

Belgrád, augusztus 8. Franger dr. miniszter, aki Jugoszláviát a szinajai konferencián képviselte, tegnap repülőgépen visszaérkezett Belgrádba és az újságírók előtt részletes nyilatkozatot tett a szinajai konferencia eredményéről. A román és jugoszláv tárgyalásoknak az volt a célja — mondotta — hogy a két állam olyan árat érjen el külföldön a gabonafőlöslégéért, mint amekkorát az importállamok a mezőgazdasági védővámok következtében saját gazdáiknak fizetnek. Ebből a szempontból elsősorban Csehszlovákia jön számításba. Sikerült is a csehszlovák köztársasággal megállapodást létesíteni, amelynek értelmében a jugoszláv és a román gabona Csehszlo-

vákiában vámmentességet élvez. A Csehszlovákiába irányuló gabonaexportot szövetségi alapon szervezik meg. Kompensációképpen ugy Románia, mint Jugoszlávia jelentősen mérsékelik a csehszlovák ipari cikkek behozati vámját. Miután azonban Csehszlovákia egyedül nem tudja felvenni Románia és Jugoszlávia egész gabonafőlöslégét, arról is szó van, hogy Németországgal és Olaszországgal is hasonló megállapodást kötnek. A tengerentúli államok exportját ez aligha érinti, mert hiszen Európa gabonaszükségletének kilencven százalékát amugyis amerikai exportból kell fedezni.

Romániának és Jugoszláviának Magyarországgal kezdett gazda- sági tárgyalásai megszakadtak

Szeptember elsején lép életbe a vámunió Románia és Jugoszlávia között — A vámunió Magyarország ellen irányul — Vass József magyar miniszterelnökhelyettes nyilatkozata

Budapest, augusztus 8. Jugoszlávia és Románia között tudvalevően a szinajai konferencián megegyezés jött létre a vámunió kérdésében. A megegyezés a következő fontos pontokat tartalmazza:

1. Jugoszlávia és Románia megbízottai már alá írták szeptember elsején kezdődő hatállyal az új megállapodást. A megállapodás kimondja a vámunió fennállását a két állam között. Az elvi unió alapján olyan kölcsönös előnyökben részesítik egymást, amelyet más államo k — uniójuk alapján nem igényelhetnek.

Az állategészségügyi kérdéseket is zavaró körülmények kizárásával szabályozták. Az exportra döntő fontosságú, megfelelő új vasuti- és hajózási kedvezményes megegyezés létesítésére is kötelezték magukat.

Magyarország és Bulgária is esatlakozhatnak e megállapodáshoz, ha majd a jugoszláv és román érdekek biztosítva lesznek.

Budapest, augusztus 8. A román-

jugoszláv-cseh vámszerződésről kapcsolatban, Vass József miniszterelnök helyettes a következő nyilatkozatot tette:

— A gazdasági életnek megvannak a maga áramlatai és vízei, amelyek maguk vájják ki medrüket, tekintet nélkül a politikai kérdésekre. A gazdasági szerződéseket kötő államoknak erre tekintettel kell lenniök. A cseh ipar termelőhelye nem azonos a romániai ipar termelőhelyével. Románia és Jugoszlávia viszont tekintet nélkül Csehszlovákiával kötött szerződésükre Magyarország nélkül nem tudják megtalálni agrártermékeik szállítóját Nyugat felé. És ugyan, merre exportálnak, Amerikába, vagy Afrikába? A kis antant-államok saját gazdasági érdekeik ellen cselekszenek, amikor szövetségük Magyarország ellen irányul. Ennek a gazdasági szerződésnek az eddigi eredménye csak az, hogy Románia és Jugoszláviának Magyarországgal megkezdett gazdasági tárgyalásai megakadtak.

1732 vagon helyett csak 1350-et termel ezentul naponta a romániai petróleumipar

Bukarest, augusztus 8. A Standard és a Royal Dutsch együttes ajánlatát izgalmas tárgyalások után a román petróleumipar 98.4 százalékára elfogadta.

Az egy évre kötött kartellegyezmény értelmében kötelezte magát a román petróleumipar, hogy a napi termelést az eddigi napi 1732 vagonról 1350 vagonra — tehát kereken 25 százalékkal — redukálja. Ezzel szemben a petróleum trösztök az egész kviteli felesleget fob Golf Mexico árban tartoznak átvenni. Az egyezmény ellenőrzésére S tagu bizottság delegáltak, amelynek

elnöke Ossiceanu, a román petróleum termelők egyesületének az elnöke.

A nemzetközi kartellegyezményben résztvevő román vállalatok napi termelésüket a következő mértékben tartoznak csökkenteni:

Astra Romana 328 vagonról 243.2 vagonra. Steaua Romana 257-ről 185.7, Romana Americana 161-ről 108.3, Concordia (Sirius) 178-ről 131.1-re, Phoenix (Unirea) 199-ről 129-re, Credit Minier 148 vagonról 125 vagonra.

Az állami üzemek, valamint a kisebb vállalatok termelését nem csökkentették, hanem emelték és ezzel si-

került őket a kartellmegállapodásba bevonni.

Hogy a válságos helyzetben lévő mezőgazdaság politikai ellenakcióját leszereljék, a mezőgazdaságban használatos nehéz-benzin árát 2 lejjel csökkentették. A kőolajtermékek árát az új értékesítési egyezmény alapján bel- és külföldre a következőképp jegezték:

Könnyű benzin belföldön 13.30 lej, exportra 5.20 lej. Nehéz benzin belföldön 7 lej, exportra 3.90 lej. Világító kőolaj belföldön 4.70 lej, exportra 1.40 lej. Gázolaj belföldön 3.30 lej exportra 1.07 lej.

Az árak kilógrammonként ab gyár értendő, a belföldi árban benne van a kinestári illeték is.

Ezek az árak mutatják, hogy az egyezmény egyelőre csak mérsékelten drágította a román kőolajtermékeket.

Kolozsvár kereskedelmi és gazdasági szervezetei állást foglalnak az értékadó ellen. Tegnap számunkban megirtuk, hogy milyen visszatetszést keltett gazdasági körökben a városi tanácsnak az a terve mellyel életbe akarja léptetni a városi értékadót, amely Nagyváradon kívül nincs sehol az országban. A városi tanács 12 millió lejt szándékszik e cimen beinkasszálni s 2 millió lejt kalkulált adminisztratív költségekre. Kolozsvár kereskedő és iparostársadalma állást foglalt az új adóterhek ellen. Ugy a Sfatul, mint az iparkamara és UGR kebelében élénk diskussziók folynak a tervbevitel új adónemről s az a terv merült fel, hogy egységesen foglaljanak állást a terv ellen. Vagy az iparkamara, vagy a Sfatul fogja a legközelebbi napokban egybehívni az érdekelteket, hogy a védekezés módzatait együttesen beszéljék meg.

Amerikában a szárazság által elpusztított vidékekről elszállítják a háziállatokat. Washingtonból jelentik: Hoover elnök ma hosszasan tanácskozott Hedy földművelésügyi államtitkárral a farmerek megsegítésének módjairól. A lapok szerint felmerült az a terv, hogy a szárazság által legjobban sújtott államok területéről az állatállományt egészen minimális vasuti díjtétel mellett olyan más állambeli állami legelőkre szállítsák át, amelyeket az esőhiány még nem pusztított el. West Virginiában az ivóvizet már kanalanként 3 centért árulják. Szóba került a tanácskozáson a mezőgazdák-
nak nyújtandó olcsó hitel kérdése is.

Repülőgép hozza Párizsból a román-francia kereskedelmi szerződés ideiglenes szövegét. Bukarestből jelentik:

A lapok tegnap a kereskedelmi minisztériumban szerzett értesülések alapján azt írták, hogy a francia-román kereskedelmi tárgyalások zsákuccába jutottak s a román bizottság készülő hazatérni. Közben ugy látszik, sikerült az ellentéteket kiküszöbölni, mert Ene államtitkárral, a román bizottság elnöke táviratilag közölte, hogy sikerült a nehézségeket áthidalni és már meg is fogalmaztak egy előzetes szerződést. A szerződés szövegét repülőgép hozza. Ma délután a kormány gazdasági bizottsága ülést tart és ezen veszi tárgyalás alá a Párizsból érkező jelentéseket.

A Skoda krach. Prágából jelentik: Hetek óta tart már a lanyhulás a prágai tőzsdén, azonban az elmúlt héten valóságos krachhangulat uralkodott, amidőn a Skoda 200 csehkoronás áresése bekövetkezett. Aránylag rövid idő alatt 1450 koronáról 1250 koronára esett a részvény árfolyama és így a részvényesek — beleértve a Schneider Creusot-csoportot is — 2-3 nap alatt 120 millió csehkoronát vesztek. A hét elején további exekuciós eladások következtek a részvény árfolyama átmenetileg csökkent annak dacára, hogy a vállalat időközben megnyújtató kijelentéseket tett a foglalkoztatást illetően. Egyébként is a prágai tőzsdén más értékekben is jelentékeny áresések mutatkoztak. Így a Cesko Moravska, Ferdinand Nordbahn, a Cseh Cukoripar részvényei is intenzíven estek vissza. A Nordbahn egy nap alatt 340 koronával esett vissza.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt.

Cluj (Kolozsvár), Piața Unirii (volt Mátyás király-tér) 7.

Betéteket előnyös kamat mellett fogad el és rendszerint felmondás nélkül fizet vissza! Olcsó kölcsönöket nyújt.

Fiókjai: Dej, Dicioanmartin, Alba-Julia, Targul Mures, Oradea és Timisoara. (Dés, Dicső-szentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely, Nagyvárad és Temesvár

SAJÁT TOKÉI 143 MILLIÓ LEI

Affiliál: intézetei: Tordaanyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t., urda (Torda), Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t., Aiud (Nagyenyed), Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t., Odorheiu (Sz. elyudvarhely) és Cristur (Sz.-Keresztur, Szászrégenvidéki Takaré- és Hitel r.-t. Reghin (Szászrégen), Népbank r.-t., Huediu (B.-hunyad.) Szamosujvár Hitelbank R.-t. Gherla (Ezamosujvár).

Minden bankügyletet legelőnyösebben végez. Áruktárai a vasul mellett.

Színház — Művészet

A Magyar Színház Irodájának közleményei:

A budapesti Andrassy uti Színház Kolozsvárt

Berky Lili, Daybukát Ilona, Gózon Gyula, Bársony István, Berky Józsa, Jankovszky Mara föllépése

A vége felé közeledő nyári pótidény legnagyobb szenzációja fog hétfőn és kedden lezajlani. Budapest legelőkelőbb, legnívósabb kabaré társulata jön le két estére, hogy felvidítsa a lelkeket s egy évre való jó kedélyt lopjon a szívekbe. A társulat országos híri oszlopai: Berky Lili, Daybukát Ilona, Bársony István, Gózon Gyula, Ihász Lajos, Berky József, Jankovszky Mara. Egyébb kötelezettségei miatt ez a ragyogó társaság csak két estén léphet fel nálunk. A nehéz gazdasági viszonyokra való tekintettel, a helyek árai nincsenek emelve. A kabaré-est műsora.

Az örültek házában: Harmath Imre tréfája.

Ihász Lajos: Sláger dalokkal.

Vége az operettnek: Berky Lili és Gózon Gyulával.

Testamentom: Daybukát Ilona és Bársony Istvánnal.

Szerelmi párbaj: Berky Lili és Gózon Gyulával.

Etvágytalanító: Berky József és Ihász Lajossal.

A 72-ös órház: Daybukát Ilona és Bársony Istvánnal.

Gózon Gyula: Dalok.

Pinty-Pang: Berky Lili, Jankovszky Mara, Ihász Lajossal.

Jegyekről tanácsos jóelőre gondoskodni.

Ma este ERDÉSZLEÁNY: Kondor Ibolyával Muzihelyárrakkal

A legpoétikusabb operett, az „Erdészleány“ kerül színpadra ma este nagyon olesó muzihelyárrakkal s a parádés címszerepben Kondor Ibolyával. Helyárak: ötszemélyes páholy 150 lej, szőlyeszék 50, támlásszék 40, további helyek 30, 20 és 10 lej.

Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt

Cluj—Kolozsvár, Piața Unirii No 9
Fiókintézetek: Dej-Dés, Beclean-Betlen, Cehul-silvaniei-Szilágyoseh, Jibou-Zsibó, Zilah u. Zilah Affiliált intézetek: a Nagyenyedi „Kisváros” Takarékpénztár Rt., Aiud-Nagyenyed és ennek Úioara-Marosujvári fiókjai.

Saját tőkái 60 millió lei

Foglalkozik a banküzlet minden ágazatával. Átutalások bel- és külföldre legelőnyösebben és legpontosabban megszököl.

Engedélyezett devizahely.

Holnap két előadás: ALVINCI HUSZÁROK és SZÖKIK AZ ASSZONY KONDOR IBOLYA és BETEGH BÉBI bucsuja

Vasárnap két előadás lesz a Magyar Színházban. 6 óraker a nyári idény diadalmas sikerü ujdonsága, az „Alvinci huszárok“ kerül színpadra, nagyon olesó muzihelyárrakkal. Este 9 óraker a „Szökik az asszony“ címü operettet adják s ennek az előadásnak keretében bucsuzik Kondor Ibolya és Betegh Bébi. A férfi főszerepet vendégként Kelety Árpád a pozsonyi és szegedi színházak volt kitünő énekes bonvivántja fogja játszani.

Ma este 11 óraker éjjeli előadás: HAJADON ANYÁK Csak felnöttek részére

Éjjeli filmelőadás lesz ma a Magyar Színházban. A „Hajadon anyák“ címü nagyhatásu erköles-dráma kerül vetítésre. A filmcenzura szerint csak felnöttek nézhetik meg.

Bébi Daniels a MOZIRIPORTERNÓ-ben

Orkányszerü tetszés kíséri a Magyar Színházban a „Moziriporternó“ előadását. Soha vigjáték még annyira nem tetszett és soha Bébi Danielsnek ilyen sikere nem volt. A „Moziriporternó“, már csak ma, szombaton és holnap (vasárnap) látható. Előadások kezdete ma, szombaton 3, 5 és 7 óraker, holnap, vasárnap azonban csak két előadás lesz 3 és fél 5 óraker. Helyárak: 20 és 10 lej.

Holnap, vasárnap d. e. 11 óraker matiné 15 és 10 lejes helyárrakkal

Hatalmas műsora lesz holnap a Magyar Színház matinéjának. A legizgalmasabb vadnyugati cow-boy történet, a „Wildwest cirkusz-t“ vetítik Hoot Gibsonnal a főszerepben.

Hétfőn: HOLLYWOODI REVÜ 25 szétár, 200 göröl egy filmen

Előre felhívjuk a közönség figyelmét arra, hogy hétfőn a „Hollywoodi revü“-t (Hollywood rejtelmek) fogják vetíteni a Magyar Színházban. A legnépszerűbb mozi-színjátékokban fog gyönyörködni a közönség. A főszerepeket Marion Davis, William Hainess, Douglas Fairbanks, John Gilbert, Norma Schaefer játsszák.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MÜSORA:

Szombat: Erdészleány. (Nagyon olesó muzihelyárrakkal. Kondor Ibolyával, Ihász Aladárral, Réthely Ödönnel. Sorozatszám 347.)

Vasárnap d. u. 6 óraker: Alvinci huszárok. (Operett-ujdonság, nagyon olesó muzihelyárrakkal. Sorozatszám 348.)

Vasárnap este 9 óraker: Szökik az asszony. Kondor Ibolya bucsufelépése. Olesó helyárrakkal. Sorozatszám 349.)

RADIO MUSOR

Idő: Középeurópai SZOMBAT, AUGUSZTUS 9

Bukarest. 12: Grammfón. 17: Zenekar. 18.30: Felolvasás. 18.45: Beszélő-újság. 19: Grammfón. 19.40: Rádió-egyetem. 20: Hangv. Bizet: Carmen. Gluck: Orfeusz nyitány, Strauss: Keririrngó, Ernst: Élégia (hegedűszóló) 20.30: Felolvasás. 20.45: Orosz dalok. 21.15: Rádiózenekar., Meyer-Hebrand Pétervári est, Lehár: Kék mazur. 11.45: Beszélőújság.

Budapest. 9.15: A Rékai Miklós szalonzenekar hangversenye. Lehár: Hercegisasszony — egyveleg. Jarnefelt: Prludium; Grieg: Erotik; Puccini: Pillangókisasszony. Adam: A nürnbergi baba. Csajkovszkij: Virágkeringő. Lange A.: Orosz fantázia. Polla: Dancing Tambourin.

12: Déli harangzó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés.

12.05: A m. kir. 1. honvédegyalgezered zenekarának hangversenye Sebek: Bolgár tánc. Moszkovszki: Spanyol tánc. Friml: Egyiptomi tánc. Grieg: I. sz. norvég tánc. Dvorák: III. sz. szláv tánc. Várady: Török tánc. Hoffmann: Magyar tánc.

12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés 2.30: Hírek.

4: Faragó Jenő humoros előadása: „Nyári uazás Budapestről Pestre“.

4.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek.

5: A magyar Cserkészszövetség előadása: Cserkészletünk a lélek tükrében

6: A Székesfővárosi Zenekar hangversenye. Csajkovszkij: Diótörő szvit I. Ks rvyitány. Karakterisztikus táncok. Ir. 1. Orosz tánc. Arab tánc. Kinai tánc. Kukták tánc. Svendsen: II. Norvég rapszódia.

7.30: Tóth László dr. a Nemzeti Újság főszerkesztőjének előadása: Norvégia.

8: Bura Sándor és cigányzenekarának hangversenye.

8.45: Tarka est. 10.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek.

Majd grammfónhangverseny. Bécs. 19.30: Wolf dalok. Berlin. 18.45: Népdalok. Breslau. 19.25: Dalok. Frankfurt. 19.30: Zenekar. Hamburg. 23: Tnczene.

Varsó—Poznan: 20.15: Népszerű hangverseny.

Milánó. 21.25: Vegyes hangv. Róma. 21.02: Nagy hangv. Prága. 21: Vigopera.

Pozsony. 12.20: Spanyol zeneművek. Oslo. 22.10: Zongora és hegedűjáték. Mozart, Debussy, Brahms művei.

Toulouse. 21: Operett-részletek, szimfonikus zenekar.

BENAMY: „KAJUT“. (Teljes kiadás) Ára 60 lej. Kapható az UJ Kelet könyv-osztályában.

Anton Rosenzweig Cluj
Héber könyvek
gyapju és selyemtalleszek
nagykereskedése. — Gyári árak!

Lingua Idegenvezető Tolmácsok

ITALIA

Mit kell látni, hogyan kell nézni, mit lehet

döben, fáradságban és költségekben megtakarítani,

hogyan lehet előzetes nyelvtanulás nélkül

magát olaszul megértetni TRIESTTÖL—ROMÁIG

Irta: Dr. HONTI REZSÓ

A vaskos, több mint 520 oldalas kötet bolti ára füzve... L 170

Kapható az UJ KELET könyvosztályában

Apróhirdetések

ERTESITÉS! Elvállalom kézimunkák mintorozását, régi keretek aranyozását és javítását. Esténként állandó kiállítás. Csomlyai aranyozó Str. Iuliu Maniu.

BENÖSÜLNÉ... gyobb üzletbe való látogatásba érettségig többévi irodai gyakorlatlaltal bíró jömegeknésű 30 éves fiatalber. „Főkönyvelő“ ígére a kiadódhivatal

JÓ HÁZBÓL... iskoás gyermekok és jeles orth. koser ellátáskapnak Deákna! Reg. Ferdinand 128.

KERESEK... vallás talmudchochem 25-éves fiatalembert, legnyobb agyarethodox hitközségben mint baifile működéses. Hartmann Reg. d.pest, Paulay utca 11.

SZÖVŐSZÉK, teljes felszereléssel olesón eladó. Str. A. Vlaicu (Bánffy-utca) 8.

ABSZOLUT... képes chevrolet luxusautó eladó. Értekezni Reg. Ferdinand 23.

KÉT SZOBA... kiadó Weselényi-utcaiban. — Értekezni Reg. Ferdinand 23.

SCHWARTZ... NACNÉ orth. kó VEGETARIUS TERME és tejesarag. Reg. Ferdinand (Weselényi-utca) 10. — alatt megnyit. A használt tejneműekjárt készítményeim. Ugyarott naponta teletés és bivalyajtékhoz és litva is kapható

380 KÖTETBŐL... értékes héber könyvtár, komplett héber műsoroza tal. ritkaságokkal olesón eladó. — Érdeklődjék „Rabbi Özege“ című kiadóba küldendő.

A kolozsvári mozgók műsora:

Aug. 10-ig	Dacia (Magyar Színház)	Carmen	Corso	Edison	Select	Uránia
Előadások) vasárnap kezdete) hétköznap	d. e. 11 és d. u. 3 és 5 óraker	3, 5, 7 és 9 óraker	fél 4, fél 6, fél 8, fél 10 óraker	3, 5, 7, 9 óraker		fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10 óraker
Rendes) matiné) helyárak	10 és 20 lei	3, 6 és 9 óraker	fél 6, fél 8 és fél 10 óraor	3, 6, 9 óraker		fél 6, fél 8, fél 10 óraker
	10 és 15 lei	10, 15, 20, 25, 30 lei	20, 25, 30, 36 lei	10, 15, 20, 25, 30 lei		15, 20, 25, 30 lei
Szombat	A moziriporternó Este 11. kor: Hajadon anyák.	Egy kokott naplója Nöstényördög	Amikor a szív megszólal. — Hangosfilm	Lyon Lea Titokzatos kastély	„	Szerelem a kolostorban
Vasárnap	Matiné: Wildwest-cirkusz d. u. A moziriporternó	Egy kokott naplója Nöstényördög	Amikor a szív megszólal. — Hangosfilm	Lyon Lea Titokzatos kastély	„	Szerelem a kolostorban

XIII EVF Cluj—K augusztus 5690 E

UJ Kelet és bánati

Ökkelak ut forrás meg

Kéiratokat és megörzés

Romániában szezon idején át rendez egy-egy zációra éhes sa olvasó idegei ilyen ökörnyállk sághirekhez s u mellett, mint a ártatlan kaesáro ezekkel a válsá kast kiáltó gy esapta be a fal tényleg jött a el neki. Pedig a jön, különösen, pébe van bujtat

Ami a román konyhájában ma már több az új lett szenzáción tartó nagy sü Szinaja és Buka amelynek közép hazatoppant Tit van valamelyes Nem üres harasz many helyzete a megingott. Hogy arra nézve a h halgatásba burk a magánértésülé Igy kapcsolatba roly király ama már hazatérteko hogy koncentrac az ország vezeté nem adta fel ezt zást szeretné alk nak megvalósítás tartjuk valószínű attól, hogy igen folták meg, nem éppen a koronáz kiindulópontja es kezmenyü korma politikai harcna

Sokkal valószí a válság magáb éppen Maniu m ből indult ki. Ne zalmas informác az utóbbi hetek ban duló belső h tették és megtör hez járul még a bodó gazdasági oldása a külföld ta miatt a korm ván leküzdhetel Maniu elkedvetl tőnek tartjuk. E dese okozott még az országnak, m nya és Maniu tu hogy pártjának az elkövetett súly másrészt a korn általános gazdas napról-napra eső kális változás ne zeti parasztpárt ges közvélemény fogja szembetalá idején a liberális azt is, hogy a pá harmónia miatt ez a radikális irá politikájában s sok reménye a megoldására sem te meg állítólag tározást, hogy v vezetésétől s ezze még megmaradt

A krízis magy lemondási szándé ban, hogy mi kö ran állítható, ho nincsen egyetlen sem. A liberális pártütése miatt a potában vannak, sem reprezentált